

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΑΗΔΟΝΙΟΥ

Διήγημα

Ψεῖς, ποῦ ὅταν ἀκοῦτε ἐν' ἀηδῶνι νὰ κελαδῇ κλαρομένο σὲ καμμιανίτιά τὸ βράδυ, καὶ τὸ θαυμάζετε γιὰ τὴν γλυκεῖά φωνή του, νὰ ξέρατε τί κρυφὸς πόνος φωλιάζει μέσα ἔς τὴν καρδιά του!

Ἄχ, αὐτὴ ἡ καρδιά, ὅσο μικρὴ κι' ἂν εἶνε, εἶνε καρδιά πάντα, πάντα γιὰ βόσκανα πλκασμένα.

Στὴ ζωὴ μου πολλὰς φορὲς ἔτυχε ν' ἀκούσω πολλοὺς νὰ λένε πῶς ἡ ζωὴ μας εἶνε ὄλο ποιήσι καὶ εὐτυχία. Τέτοια ζωὴ ἐγὼ ποτὲ δὲν ἔνοιωσα, οὔτε τ' ἀδέλφια μου, πιστεύω, ὅσα ἐπλάσθηκν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὰ χέρια.

Τὴ γλυκεῖα νυχτιὰ εἶνε ἀπόψε. Θαρρεῖ κανεῖς πῶς ἡ ἀνοιξὶ ἐχύθηκε ξάφνω, ἔς τὴ χλωμιασμένη φύσι μ' αὐτὸ τὸ ἀργυρῶ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Τέτοιες νυχτιές μου φέρνουν πολλὰ ἔς τὸ νοῦ μου, καὶ μὲ κάνουν ν' ἀρχίζω ἕνα ἀτελείωτο παρῶπο ὅσο ποῦ νὰ ξεψυχήσω μονάχος ἔς τὸν κόσμο ἔς αὐτὴ τὴν ἔρημιά.

Μὴ μὲ θαρρῆτε τόσο μικρὸ, γιὰ νὰ μὴν ξέρω πολλὰ πράγματα. Ἐβασανίσθηκα κ' ἔμαθα περισσότερο ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ὁμοιοῦς σας ἔς αὐτὸν τὸν κόσμο, ποῦ εἶχα τὴν ἀτυχία νὰ τὸν γνωρίσω, καὶ νὰ ζήσω μαζί του.

Ὁ πατέρας μου κ' ἡ μάνα μου—ὁ θεὸς νὰ συγχωρέσῃ τὴν ψυχὴ τους—ἐγεννήθηκν μ' ἀγάπη, καὶ μ' ἀγάπη ἐξεψύχησαν. Κάθε νυχτιὰ ἐκλαροῦνανε ἔς ἕνα πλατάνι, σὲ μιὰν ἰτιά, σιμὰ ἔς τὴν ἀκρολιμνιά, κ' ἐξεφάντωναν ἔς τὸ φιλι καὶ ἔς τὸ κελάδημα ὄλη τὴ νύχτα. Μὲ εἶχαν πάντα μαζί τους, ἔς τὸ ἴδιο τὸ κλωνάρι, κ' ἐκεῖ ἀρχισα νὰ γυμνάζω τὴ φωνή μου.

Τὴ γλυκεῖες ὥρες ἦταν ἐκεῖνες! Εἶνε τόσο μικρὰ τὰ μάτια μου, καὶ δὲν βλέπατε ἕνα θερμὸ δάκρυ ποῦ θαλῶνει τὰ βλέφαρά μου αὐτὴ τὴ στιγμή ποῦ τὲς θυμοῦμαι.

Ἄχ! ἐκεῖ κρυμμένο μέσα ἔς τὰ δροσολουσμένα φύλλα πρώτη φορὰ ἔνοιωσα τὴν καρδιά μου νὰ κτυπᾷ ἀγάλλ' ἀγάλλια ἔς τὸ φτερωτὸ στηθὸς μου ἀνήσυχη, καὶ νὰ ζητῇ κἄτι ποῦ δὲν ἤξερα τί εἶνε, κἄτι ποῦ δὲν ἠμποροῦσα νὰ τὸ καταλάβω.

Ἀντίκρυ μας ἔς ἕνα θεράκτο πλατάνι ποῦ καθερπίζονταν νύχτα μέρησ ἑπερήσανο μέσ ἔς τὰ νερά τῆς λίμνης, εἶχε κἀμὴ τὴ φωλιά τῆς μιᾶς ἄλλης φαμελιάς, καὶ γλήγωρα θὰ καταλάβατε πῶς ἕνα θαλκὸ δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὴ μέση.

Εἶχε τὴν ἡλικία μου, τὴν ἔλεγαν Διακμαντού-

λα—ὄνομα καὶ πρᾶμμα—καὶ τότε πρωτᾶρχιζε κι' αὐτὴ νὰ κελαδῇ.

Κάθε βράδυ ἀρχιζε αὐτὴ πρώτα μέσ' ἀπ' τὰ πλατιά φύλλα τοῦ πλατάνου, καὶ τῆς ἀπαντοῦσα ἐγὼ ἀπ' τὴν ἰτιά.

Γλήγωρα ἐγνωρισθήκαμε κ' ἐκελαδοῦσαμε ἀγκυλιασμένα μὲ τὰ μικρὰ φτεροῦγία μας. Ἦτανε μιὰ χαρὰ νὰ μᾶς βλέπη κανεῖς.

Ὅταν ἀγαπηθήκαμε παιᾶ, εἶχαμε τὴν ἡλικία ποῦ ὄλο τὸ μικρὸ μας σῶμα γεμίζει ἀπ' ἔρωτα, καὶ ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε πόσες τρέλλες ἐκάναμε μέσα ἔς ἐκείνους τοὺς μαγικοὺς τόπους, ποῦ εἶχαμε ἐμπρὸς μας.

Γιὰ μᾶς δὲν ἦταν κλαράκι, ποῦ νὰ μὴ κλαροῦναμε, ρυάκι ποῦ νὰ μὴ λουζόμασθε, βουνοῦ ποῦ νὰ μὴ σιμῶναμε τὴν κορυφή του.

Πετοῦσαμε πάντα ἀνταμωμένα, χαροῦμενα μὲ τὸ φιλι καὶ τὸ κελάδημα ἔς τὸ στόμα.

Ἄλλες φορὲς ἐτρέχαμε μακριὰ σὲ δροσολουσμένα καὶ ἀνθοστόλιστα λιβάδια, ἐκεῖ ποῦ βοσκοῦσαν μιὰ χαρὰ ἤσυχα τὰ κοπάδια.

Μὰ οὔτε τὰ κουνουίσματά τους, οὔτε ὁ γλυκὴς σκοπὸς τῆς φλογέρας τοῦ βοσκοῦ ἠμποροῦσε νὰ ξεπεράσῃ τὸ δικὸ μας κελάδημα. τὴ φωνὴ τῆς ἀγάπης μας.

Πόσο μᾶς ἐζήλευαν ἡ τυφλοκουκουβάγιες, ποῦ ἐφτεροῦγίζαν πέρα ἔς τὰ κεραμίδια τῶν σπιτιῶν τοῦ χωριοῦ, φωνάζοντας θλιβερὰ μὲ τὴν κακομηνύτοια τὴ φωνή τους μέσα ἔς τὴ σιγαλιά τῆς νύχτας!

Καμμιὰ φορὰ βλέποντας τ' ἀστεράκια τ' οὐρανοῦ, τὸ πέραμα ἀπόφασι ν' ἀνεβῶμε ὡς ἐκεῖ ἀπάνω, κ' ἐπετοῦσαμε, κ' ἐπετοῦσαμε τοῦ Ψήλου, ὅσο ποῦ ἐσκοτιζόμασθε καὶ χαμηλώναμε πάλι.

Κι' αὐτὴ ἡ εὐτυχισμένη ζωὴ παιῶς ξέρει πόσο θὰ βάσταγε ἀκόμη, ἂν δὲν ἐζήλευε ἡ τύχη τὴν εὐτυχία μας.

Ἄχ! αὐτὴ ἡ ζηλιάρα ἡ τύχη ποῦ ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ!

Βοήκα νὰ ζηλέψῃ δύο μικρὰ πουλάκια, ἀνήξερα, ἀθῶα σὴν τὸ καθαρὸ νεράκι τοῦ βουνοῦ.

Κ' ἡ κακὴ αὐτὴ τύχη δὲν ἦταν ἄλλος, παρὰ ἕνα μικρὸ χωριατόπουλο, ξηριτο, ἀκτένιστο, λασπωμένο καὶ ξυπόλητο, μὲ μιὰν ἡλιοκαμένη ὄψι, καὶ μὲ δύο μικρὰ, μικρὰ μάτια, γεμάτα πονηριά, ἀνθρώπινο γεράκι γιὰ τὰ κἀμμένα τὰ πουλάκια.

Τὸ βλέπαμε κάθε στιγμή μπροστά μας μὲ κἄτι πλατεῖα δίχτυα ἔς τὰ ξεροκασμένα χέρια του, καὶ ἡ πονηρὴ κρυφοματιὴ ποῦ μᾶς ἔρριχνε μᾶς ἔκαναν ν' ἀνατριχιάζουμε ἀπ' τὸ φόβο μας.

Ποῖς τῶξερε πῶς εἶχε γεμίσει τὰ δένδρα ἀπὸ δίχτυα καὶ ζῶβερρες! Κ' ἔτσι ἕνα πρῶτ' ἀπὸ ἐπὶ γαμὰ καὶ λουσήκαμε τὰ δυὸ μᾶς σὲ μιὰ κρυσταλλένια ρεμματιά. Θέλησα νὰ πάγω πρῶτο νὰ σφουγγισθῶ μὲς' ἔς τὰ φύλλα μιᾶς λεύκας, κ' ἐπιᾶσθηκα τὸ φτωχὸ ἔς τὰ δίχτυά του.

Ἡ καυμένη ἡ Διαμαντούλα σὰν εἶδε σκλαβωμένη τὴν ἀγάπη της, ἐπέταξε σιμὰ μου μὲ τρεμουλιασμένη λαλιά, κ' ἐπροσπαθοῦσε τοῦ κάκου νὰ μ' ἐλευθερώσει, ἐνῶ τὸ χωριατόπουλο ἄνοιγε κάτω τὸ στόμα του κ' ἔδειχνε τὰ μεγάλα του δόντια, κ' ἐγελοῦσε, κ' ἐγελοῦσε...

Τί κακὸ παιδί, Θεέ μου!

Δὲν ἄρχισε ν' ἀνεβῆ ἔς τὴν λεύκα καὶ νὰ μὲ κλείσει μέσα ἔς ἕνα καλάμειο κλουβὶ μαζὶ μὲ μερικὰ κοτσούρια καὶ μὲ δύο τρεῖς γαλιάνδρες.

Καὶ πέτρα νάταν ἡ καρδιά του θὰ συμπονοῦσε ἔς τὰ κλάμματα τῆς καυμένης τῆς Διαμαντούλας σὰν ἐτριγύριζε ἔς τὸ κλουβὶ τρελλὴ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία.

Ἐγὼ εἶχα χάσει τὸν νοῦ μου, ἀναστένιζα κἄπου κἄπου καὶ γέροντας τὸ μικρὸ μου κεραλάκι ἔς τὸ στήθος ἔκλαιγα σιγὰ σιγὰ τὴν τύχη μου.

Τὸ κακόπαιδο μᾶς ἐπῆγε τὸ ἴδιο τὸ πρῶτ' ἔς τὴν χώρα, κ' ἐγυρνοῦσε μὲς' ἔς τοὺς δρόμους μὲ τὸ κλουβὶ ἔς τὸ χέρι γιὰ νὰ μᾶς πουλήσει.

Τὰ συντρόφια μου τ' ἀγόρασαν γλήγορα κἄτι ἄγριοι ἄνθρωποι μὲ μαῦρα γένεια καὶ μὲ μεγάλα μουστάκια. Ἐμένα σὰν μ' ἔβλεπαν φοβισμένο, ἄλλαλο, καὶ στριμωμένο σὲ μιὰν ἄκρη, οὔτε κἄν ἐγυρνοῦσαν νὰ μὲ κυττάξουν, καὶ κἄποιος μάλιστα βλέποντάς με ἔτσι, εἶπε μὲ τὴ βραχνή του τὴ φωνή.

— Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο!

Τόσο ἐκτυποῦσε ἡ καρδούλα μου, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμή εἶπα πῶς ἦρθεν ἡ ὥρα μου νὰ ξεψυχήσω.

Ἀχ! πόσο ἤθελα νὰ πέθαινα τότε, θε νᾶβγαίνα ἀπὸ περισσότερους καύμοις.

Ξάφνω ἕνας χλωμὸς νέος μὲ δυὸ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μὲ ξανθὰ μακρὰ μαλλιά, ἐστάθηκε ἐμπρὸς μου καὶ μ' ἐκυττοῦσε κατὰματα μ' ἕνα παράξενον τρόπο. Χωρὶς νὰ κάμη καμμιά συμφωνία ἔβγαλε κ' ἐπλήρωσε τὸ χωριατόπουλο, καὶ μ' ἐπῆρε μέσα ἔς τὸ μικρὸ του χέρι.

Μ' ἐκυττοῦσε μὲ τόσο συμπαθητικὰ μάτια, καὶ μ' ἐχάιδευσεν τόσο τρυφερὰ μὲ τὴ παχουλὴ τοῦ χέρι, ὥστε ἀναθάρρησα λιγάκι, καὶ τὸν εὐχαρίστησα γλυκὰ γλυκὰ μὲ μιὰ σιγανὴ φωνή.

Ὅταν ἐφθάσαμε ἔς τὸ σπίτι του ἤμαστε παιὰ φίλοι. Μ' ἔκλεισε μέσα ἔς ἀργυρὸ κλουβὶ, μούθκαλε κρὸ νερό, κ' ἕνα κομματάκι ζάχαρι ἔς τὰ σύρματα τοῦ κλουβιοῦ, καὶ μὲ κρέμασε ἔς τὸ παράθυρό

του ἀντικρὸ ἔς ἕνα μικρὸ μπαλκόνι ποῦ ἐκαθότανε κ' ἐκεντοῦσε ἕνα νόστιμο μελαχρινὸ κορίτσι.

Σὰν ἔρριξα πρῶτα πρῶτα τὰ μάτια μου γύρω, καὶ εἶδα ἐκείνη τὴ μελαχρινὴ ποῦ μ' ἐκύτταζε μὲ τὰ δυὸ μεγάλα μαῦρα μάτια της, συλλογίσθηκα τὴν ἀγάπη μου, τὴ Διαμαντούλα, καὶ μ' ἐπῆρε τὸ παράπονο, ἐνῶ ὁ καλὸς μου φίλος μ' ἐκύτταζε μὲ μιὰ ματιὰ σὰν νὰ μοῦ εἶλεγε:

— Πόσο σὲ ζηλεύω ποῦ κελαδεῖς τόσο γλυκὰ.

Ἄ! νᾶξερε τὴν πίκρα μου ἐκείνην τὴ στιγμή.

Πέρασαν πολλές μέρες ὥσο νὰ συνειθίσω ἔς τὴν νέα μου ζωὴ. Ἐγυρνοῦσα ἀπάνω κάτω μὲς' ἔς τὸ κλουβὶ μου, κυττάζοντας μήπως καὶ ἴδω ἀπὸ μέσα ἀπ' τ' ἀσημένια σύρματα μιὰ κορυφὴ βουνοῦ, ἕνα δένδρον ἀπ' τὸν τόπο τῆς εὐτυχίας μου. Τοῦ κάκου! τίποτε δὲν ἔβλεπα κ' ἔρχιζα νὰ κελαδῶ πικρὰ πικρὰ τὸν πόνο μου.

Κάτω ἔς τὸ δρόμο ὁ κόσμος ἔτρεχε σὰν τρελλὸς ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ ἡ βοή του μῶκανε πολὺ πολὺ κακὸ ὥσο νὰ τὴν συνειθίσω.

Ὁ φίλος μου ἐκαθότανε πολλὴ ὥρα σιμὰ ἔς τὸ παράθυρο, συλλογισμένος, λυπημένος, μὲ τὰ μάτια του καρφωμένα ἔς τὸν οὐρανὸ, σὰν νὰ ζητοῦσε κἄτι ἀπὸ καὶ ἐπάνω, ὥστερα ἐπαιρνε τὰ πινέλα του κ' ἐζωγράφιζε ὅλη τὴν ἡμέρα γιὰτί, ἐλησμόνησα νὰ σὰς τὸ πῶς ἦτανε ζωγράφος.

Τί ὠραῖα πράγματα ἐζωγράφιζε! Μὲ πόση ταραχὴ καὶ ζωηρότητα ἔτρεχε τὸ χέρι του ἀπάνω ἔς τὸ πανί, καὶ πόσο ἄστραφταν τὰ μάτια του σὰν ἐτελείωνε κἄτι.

Κἄποτε ἐκοιμοῦσε τὸ κλουβὶ μου σὲ κανένα δένδρον ἔς τὸν κῆπο, καὶ ἀκουμπησμένος ἔς ἕνα κορμὴ ἐργαζότανε ἀκούραστα μὲ τὸ πινέλο ἔς τὸ χέρι, βαθεῖα συλλογισμένος πάντα.

Ἐνόμιζες πῶς κἄτι ἀλλόκοτο εἶχε ἔς τὴν καρδιά του, ποῦ τὸν ἐπείραινεν τόσο πολὺ, κ' ἐμάραινεν τὸ πρόσωπό του.

Πολλὲς φορὲς ἐσταύρωνε τὰ χέρια του ἔς τὰ στήθη του, κ' ἐκυττοῦσε ἀφρημένος, λυπημένος σὰν πάντα, τὴ μελαχρινὴ ἐκείνη κόρη, ὅπου ἔχε γι' αὐτὸν πάντα ἕνα γλυκὸ χαμόγελο ἔς τὰ τριανταφυλλένια χεῖλη της.

Ποῖς ξέρει τί νὰ θασάνιζε τὴν ψυχὴ του, τί ὑψηλὲς ἰδέες νὰ ἐκλειε ὁ νοῦς του, σὲ τί μαγικὲς σφαῖρες παράξενου κόσμου νὰ ἐγύριζε, καὶ τίποτε ἔ' αὐτὸν τὸν κόσμον δὲν τὸν εὐχαριστοῦσε.

Τὸν ἐσυμπονοῦσε ἡ ψυχὴ μου νὰ τὸν βλέπω νὰ μακρινεῖται μὲ τὴν ἡμέρα, κ' εἶχα μιὰ κρυφὴ χαρὰ ὅταν κατώρθωνα μὲς' ἔς τὴν ἀδιάκοπη ἐργασία του νὰ τοῦ ξελαφρύνω ὀλίγο τὴ λύπη του μὲ τὸ κελάδημά μου.

Μ' ἐκύτταζε τότε μὲ τὰ παράξενα μεγάλα μάτια του, καὶ σὰν νὰ ἐνοιθε πῶς ἐκελαδοῦσα γι' αὐτόν, ἐρχότανε σιμὰ μου, μ' ἐχάιδευσεν μὲ τὸ τρυφερό του χέρι, καὶ μούδινε ἕνα κομματάκι ζάχαρι . . .

Πέρασαν μέρες, μῆνες, ἐμάδησαν τὰ τριανταφυλλά, ἔφυγε τὸ καλοκαίρι, καὶ τὸ κρὸν φθινόπωρο ἐχρῶσσε τὴν ἐξοχή.

Δὲν ξαναεἶδα πειὰ τὸν κῆπο ἢ κόρη ἐκουφοκυτοῦσε τώρα μὲς' ἀπ' τὰ πζάμια. Ὁ φίλος μου πειὸ χλωμὸς, πειὸ παρᾶξενος, μὲ πειὸ ἀνήσυχον μᾶτις ἐτριγύριζε μὲς' ἔς τὴν κάμαρά του, χωρὶς νὰ πιάνη πειὰ τὸ πινέλο ἔς τὸ χέρι, ἐνῶ ἐγὼ ἐκελαδοῦσα πικρότερα ἀπὸ κάθε φορὰ.

Ἐφαινότανε ὅτι πονοῦσε πολὺ. Τὸ σαράκι ποῦ ἐκουφότρωνε τὴ ζωὴ του τόσον καιρὸ εἶχε κάμη καλὴ δουλειὰ τώρα.

Μιὰ βραδεῖα, τὴν ὥρα ποῦ ἔπεφτε ὁ ἥλιος μὲς' ἔς τὴ θάλασσα, ἐνοιωσα ἕνα δυνατὸ καρδιοκτύπι ἔς τὴν καρδιά μου, καὶ ἄρχισα νὰ κελαδῶ μὲ τόσο βαθὺ πόνο, ὅπου ἐξέγασα γιὰ πολλὴν ὥρα τὸν ἐαυτὸ μου. Σὲ λίγη ὥρα ποῦ ἐγύρισα τὰ μάτια μου τριγύρω—Θεέ μου τί νὰ ἴδω!— ὁ καυμένος ὁ φίλος μου ἦτανε ξαπλωμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἀσάλυτος, μ' ἕνα πινέλο ἔς τὸ χέρι, καὶ τὰ μάτια του, ἐκεῖνα τὰ ὠραῖά του μάτια, καρφωμένα, θολὰ, κατ' ἐπάνω μου, ἐλεγες ἄστραφταν ἀκόμα καὶ ἔς τὸν θάνατό του ἀπὸ τὴ θεῖα φλόγα τῆς ψυχῆς του.

Ἐζῆσε καὶ ἀπέθανε μόνος μέσα σὲ κόσμον δικό του. Ἐνα χρυσὸ στεφάνι τοῦ ἐστόλιζε τώρα τὸ μαραχμμένο του μέτωπο, καὶ ὁ ἥλιος κάτω βαθὰ ἀπ' τὴ δύση του τὸν ἐφιλοῦσε γιὰ ὥστερη φορὰ μὲ μιὰ ἐτοιμόσβυτη ἀκτινὰ του.

Γύρω του σωρὸς ἀπὸ ζωγραφιὲς, σχέδια, χρώματα, πινέλα, τὸν ἐτριγύριζαν ὡσάν νὰ ζητοῦσαν τὸ φύσημα τῆς τέχνης του, γιὰ νὰ λάμψουν περήφανα ἔς τὸν κόσμον...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸν ἐθήκωναν. Εἶχε κρατήσει καὶ ἔς τὸ λείψανό του ἀκόμα τὴ λάμψη τοῦ προσώπου του, καὶ τὰ δίχως φῶς ἀνοιχτὰ του μάτια, ὡς τὴν ὥρα ποῦ ἐσφάλησαν τὴν κάσσα του ἦταν καρφωμένα ἐπάνω μου.

Δύστυχε ζωγράφε! δύστυχε ζωγράφε!

Τόσος κόσμος ποῦ σ' ἀκολουθοῦσε δὲν εἶδα ἕνα νὰ κλάψη, νὰ δακρύσει γιὰ τὰ χαμένα σου νιάτα, μονάχα τὴν ὥρα ποῦ παρᾶδερνε ἡ ψυχὴ μου ἔς τὰ στήθη μου, σὰν σ' ἐπερνοῦσαν κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό σου, μού ἐφάνηκε πῶς ἄκουσα ἔ' τ' ἀντικρὸν μπαλκόνι ἕνα πικρὸ μοιρολόγι.

Ἀχ! ἦτανε πολὺ κ' αὐτὸ γιὰ σένα ποῦ δὲν ἐνοιωσες ἀγάπη αὐτοῦ τοῦ κόσμου!

. . . Δὲν ξέρω πῶς ἔτυχε ν' ἀνοίξῃ ἡ μικρὴ πόρτα τοῦ κλουβιοῦ μου πρὸς τὸ βράδυ. Καὶ ὁμοῦς βλέποντας τὸν ἐαυτὸ μου ἐλεύθερο δὲν εἶχα

τὴ δύναμι ν' ἀπλώσω τὰ φτερά μου, νὰ πετάξω πέρα ἔς τὴν ἐξοχή, καὶ νὰ βρῶ τὴν ἀγάπη μου τὴν Διαμαντούλα, ποῦ θὰ ἔλυωνε ἀναστενάζοντας γιὰ τὸν πικρὸ μας χωρισμό. Ἐκύτταζα, ἐκύτταζα ἐκεῖνο τὸ ἐρημοσπιτάκι καὶ δὲν ἐγόρτανα νὰ τὸ βλέπω, μ' ὅλη τὴ λύπη ποῦ μοῦ γεννοῦσε.

Σὲ λίγο ἦρθε ὁ νοικοκύρης, ἕνας χονδρᾶνθρωπος ὅπου ἐβρωμοῦσε καπνὸ ἀπὸ μιὰ ὥρα μακρὰ καὶ ἀφοῦ ἐσώριασε ὅλες τὰς ζωγραφιὲς καὶ τὰ ἐργαλεῖα σὲ μιὰ γωνιά, ἐσῆκωσε ὥστερα δύο θεώρατα χέρια νὰ σφαλίσῃ τὸ παράθυρο. Ἐτρομάξα καὶ ἐπέταξα ἔξω, ἐνῶ ἄκουγα πίσω μου ἕνα σωρὸ κατάρεις καὶ κακὰ λόγια.

Δροσερὸ ἀγεράκι μοῦ ἐδρόσιζε τὸ φλογισμένο μου κεφάλι, κάτω ὁ κόσμος ἐπερπατοῦσε σὰν τρελλὸς, ἀπάνω ἕνα γαλανὸ χρῶμα μοῦ γελοῦσε ζᾶστερο.

Καὶ ἐπετοῦσα, καὶ ἐπετοῦσα μὲ μιὰ χαρὰ, μὲ μιὰ εὐχαρίστησι, χωρὶς νὰ ξέρω ποῦ πηγαίνω.

Παραξενεύθηκα πολὺ, ὅταν χωρὶς νὰ τὸ θέλω εὐρέθηκα ἔς τὸ νεκροταφεῖο. Τὰ μεγάλα του ψηλά κυπαρίσσια, τὰ λευκὰ του μάρμαρα, κ' οἱ ἀμέτρητοι σταυροὶ τοῦ μοῦ ἐθύμισαν ἀμέσως τὸν δύστυχο ζωγράφον.

Ἄξαφνα σὲ μιὰ ἄκρη, σιμὰ ἔς τὸν τοῖχο, μακρὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα μνήματα ξανοίγω τὴ μελαχρινὴ ἐκείνη κόρη τοῦ μπαλκονιοῦ νὰ δακρύζῃ γονατισμένη δίπλα ἔς ἕνα τᾶφο νεοκαμμένο. Ὁ ξύλινος σταυρὸς του γιὰ μόνον στολίδι εἶχε περσμένο ἕνα στεφάνι ἀπὸ φτωχικὰ ἀγριολούλουδα. Πέρα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἀγεράς ἔφερνε ἔς τὰ φτερά του βαρεῖα μυρωδιὰ λιθανιοῦ.

Κατὰλαβα ἀμέσως πῶς ἐκεῖ ἐκοιμώτανε ὁ ἄτυχός μου φίλος, κ' ἐκλάρωσα ἐκεῖ σιμὰ σὲ μιὰν ἰτιά, κ' ἐκλαψα, πικροκελαδῶντας, μαζὶ μὲ τὴ καλὴ ἐκείνη παρθέναν.

Λίγοι κλαίονται ἔτσι ἔς τὸν κόσμον...

Ὅταν ἐνύχτωσε ἔφυγα, ἐπέταξα πέρα ἔς τὰ παλιὰ μέρη τῆς εὐτυχίας μου. Πόσο εἶχαν ἀλλάξῃ. Τὰ δένδρα χλωμά, ξεγυμνωμένα, τὰ βουνὰ μαῦρα, ὁ κάμπος δίχως χρώματα, ἡ λίμνη μ' ἄγρια κύματα.

Ἐτρεξα ὅλη τὴ νύχτα, γυρεύοντας τοῦ κάκου τὴν ἀγάπη μου, τὴ Διαμαντούλα, καὶ γυρίζω ἀκόμα, ὥσο ποῦ νᾶρθῃ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ νὰ πάρῃ τὴν ψυχὴ μου, ἀλλὰ μόνον ξερὰ φύλλα βλέπω ἐμπρὸς μου, καὶ ὁ ἀντίλαλος ἀποκρίνεται κάθε στιγμή ἔς τὸν πόνο τῆς καρδίας μου, μὲ τὴν ἀναγελάστρα του φωνή!

— Διαμαντούλα! Διαμαντούλα!

ΜΗΤΣΩΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σάδελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια τῆς σελ. 34]

ὑπὸ τοιαύταις περιστάσεσι λοιπὸν συνεκροτήθη ἡ γιγαντιαία μάχη.

Ἀρχίζομεν τὴν περιγραφὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ νότου καὶ διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῶν συμβάντων παρὰ τῆ στρατιᾷ τοῦ Ἀλβέρτου. Ἡ προέλασις τῆς στρατιᾶς ταύτης ὑπερέβη τῆς Βίστριτς ἐξετελέσθη μετ' ἐκπληκτικῆς βραδύτητος, ἥτις ἐξηγεῖται πανταχοῦ διὰ τοῦ, ὅτι εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των τὴν μίαν καὶ μόνην παρὰ τὸ Νέχανιτε γέφυραν καὶ ὅτι ἐκάστη μεραρχία ἐγρήζε ὡρὸν τινων, ἵνα διέλθῃ τὸ στενὸν τοῦτο. Καὶ ἦτο μὲν ὡσαύτως εἰς τὰ πλησίον Σώματα τῆς πρώτης στρατιᾶς ἡ ἑλλειψίς στερεῶν γεφυρῶν λίαν ἐπαισθητή, ἐκεῖ ὅμως οἱ σκαπανεῖς ἐστρωσαν ταχέως πλωτὰς γεφυράς ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμίσκου καὶ ὀλίγα τάγματα ἐβάδιζον ἄνευ διασαγμοῦ διὰ τοῦτο εἰρημένον ῥυθμὸς ἔχοντας μόνον βῆθος τριῶν ἢ τεσσάρων ποδῶν. Διατί οἱ τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἀλβέρτου δὲν ἐπραξάν οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο, τοῦτο δὲν ἐσαφηνίσθη ποτέ. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ὁ στρατηγὸς Σχάιλερ (Scheeler) μετὰ τῶν ἐπὶ τὰ τάγματα καὶ τῶν δύο πυροβολαρχιῶν τῆς πρωτοπορείας ἔμειναν ἐπὶ ὥρας τινὰς μεμενομένους ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχτης τοῦ ῥυθμοῦ, ὅπερ ὅμως δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ προχωρήσῃ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῶ δραστηριότητος κατὰ τῶν προπεμφθέντων σαξωνικῶν στρατευμάτων, καὶ τοῦτο εἰς δύο φάλαγγας, ἐξ ὧν ἡ μία προσέβαλεν ἐναλλάξ τοὺς ἀντιπάλους τῆς ἐτέρας εἰς τὰ πλάγια καὶ ἀπεράσισεν οὕτω τὴν ὑποχώρησιν τῶν Σαξῶνων πρὸς τὰ ὑψώματα τοῦ Ἄνω-Πρίμ. Ἡ τολμηρὰ ἐπιθεσις τῆς μικρᾶς ταύτης δραστικῆς στρατιωτικῆς κατὰ τῆς ἰσχυρῆς κατελιμμένης ἐκείνης θέσεως φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀπεκρούσθη μετὰ δυνάμει, τότε δὲ ὁ Διάδοχος τῆς Σαξωνίας ἐπεμψε μίαν ταξιαρχίαν πρὸς ἀντεπίθεσιν κατὰ τοῦ Σχάιλερ. Καὶ ἐπέτυχεν μὲν αὕτη κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ὅτε ἐνεφανίσθη εἰς τὴν πλευρὰν αὐτῆς πρωσσικὸν τάγμα, οἱ Σαξῶνες, ἀπειλούμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὑπεχώρησαν πάλιν κατεσπευσμένους εἰς τὰς πρότερας θέσεις των.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶχον ἐπέλθει ἡ μεσημβρία καὶ ὁ Πρίγκηψ Διάδοχος τῆς Σαξωνίας Ἀλβέρτος ἀπεράσισε νὰ προβῇ εἰς μεγαλύτεραν ἐπιθεσιν κατὰ τοῦ ἀσθενεῖς ἀντιπάλου, πρὸς ἀλύψιν τῆς πλευρᾶς τῆς ὁποίας διετάζε νὰ προχωρήσῃ δύο ταξιαρχίαι τοῦ ὑγδοῦ ἀυστριακοῦ Σώματος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἡ πρωσσικὴ μεραρχία Κάνσταϊν εἶχε διαβῆ τέλος πάντων τὴν Βίστριτς,

εἶχε διέλθει τὸ φρούριον Ῥάδεκ καὶ τοποθετηθῆ ἐντὸς δάσους κειμένου νοτιανατολικῶς τοῦ Ἄνω-Πρίμ. Ἦδὲν, ὅτε οἱ Σαξῶνες ἤρχισαν τὴν ἐπιθετικὴν κίνησιν κατὰ τοῦ Σχάιλερ, ἐπέπεσαν ἡ μεραρχία αὐτῆ μετ' ὀρμῆς καὶ εἰσέβαλεν ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀυστριακῆς παρατάξεως, προὔξενησε δὲ διὰ τοῦτο τοιοῦτον πανικὸν φόβον, ὥστε ἄλόκληρος ὁ ὄγκος τῶν ἐχθρῶν ἔδραμε πρὸς τὰ ὀπίσω ἐν ἐντελεῖ διαλύσει, ὡρμησαν δὲ οὗτοι τυφλῶς κατὰ τῶν σαξωνικῶν ταγμάτων, ἅτινα ὄφειλον νὰ καλύψωσι, καὶ παρέσυραν αὐτὰ εἰς τὴν φυγὴν των, ἀφίνοντες ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μέγαν ἀριθμὸν νεκρῶν καὶ αἰχμαλώτων. Ὁ Κάνσταϊν, καίτοι τὸ ἰππικὸν καὶ πυροβολικὸν του εὕρισκετο ἀκόμη πολλὸ ὀπίσω, ἐξηκολούθησε τὴν νίκην του, μετ' ὅλην δὲ τὴν πεισματώδη καὶ αἰματηρὰν ἀντίστασιν τῶν Σαξῶνων, ἐκυρίευσεν δι' ἐφόδου τὸ χωρίον Ἄνω-Πρίμ, οὗ ἕνεκα ἄλόκληρος ἡ θέσις τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τῶν ἐχθρῶν εὕρισκετο εἰς σπουδαῖον κίνδυνον, διότι οἱ Πρωσσοὶ ἠπειλοῦν τὴν γραμμὴν τῆς ὑποχωρήσεώς των.

Φανερῶς ἐδείχθη εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους, ὅτι τὸ ἀυστριακὸν πεζικὸν οὐδὲν εἶχεν εἰσέτι συνέλθει ἐκ τῶν προτέρων ἡττῶν, ἀλλ' ὅτι τὸ θάρρος τοῦ ὑγδοῦ Σώματος ἐβλονίσθη κατὰ κράτος διὰ τοῦ μαθήματος, ὅπερ εἶχε λάβει παρὰ τὸ Σχάιλερ.

Ὅχι τόσον εὐνοϊκῆ διὰ τὴν Πρωσίαν, ὡς ἐνταῦθα, ἦτο ἡ θέσις τῶν πραγμάτων κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας παρὰ τῆ πρώτης στρατιᾶς. Ἀφοῦ ἐβόησεν ἡ ἀγγελία, ὅτι ὁ Φράνσεκ εἶχε καταλάβει τὸ Βένκεν καὶ ἀρχίζει τὴν ἐπιθεσιν κατὰ τοῦ δάσους τοῦ Σβίπ, ὁ στρατηγὸς Χάϊν μετὰ τῆς ὑγδοῦς μεραρχίας ὑπερέβη περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν τὴν Βίστριτς ὀλίγον ὑπερέβη τῆς Σαδὸβας, ἀπόθησε τὴν ταξιαρχίαν Προχάσκ μετὰ πεισματώδη πάλην ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου καὶ ἐκυρίευσεν μετὰ ταῦτα τὴ μεσημβρινῶς τοῦ ὑψώματος τοῦ Λίπα κείμενον δάσος τῆς Ὀλας, ὅπως καὶ τὸ χωρίον Δάαλιτε, ἐνθα ἔχμαλυτίσθησαν οὐκ ὀλίγοι Αὐστριακοί. Μετ' οὗ πολὺ ἐπέβη εἰς κίνησιν πλάσιον αὐτοῦ, πρὸς νότον ἡ μεραρχία τοῦ Ἐρβάρτ, διέβη τὸν ῥυθμὸν καὶ ἐδίωξε τὴν ἐχθρὸν ἐκ τῆς Δααλίτακας. Ἐτι περαιτέρω κατὰ τὴν ρεῖμα τοῦ ποταμοῦ ἡ μεραρχία τοῦ Βέρδεο, προχωροῦσα ταχέως, ἐβάδισε διὰ τῆς Βίστριτς, προσέβαλεν ἀπροσδοκῆτως τὰ ἐν τῷ χωρίῳ Μοκροβόους ἐμπρόσθια στρατεύματα τοῦ Γάδλεντε

καὶ ἐδίωξεν αὐτὰ πρὸς τὰ ὑψώματα τοῦ Λαγγενχόφ. Καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη κατεδείχθη ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ: περὶ τὴν ἐνδεκάτην τῆς πρώτης ἡ κοιλίαι τῆς Βίστριτς εὐρέθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Πρωσσῶν.

Ἦδὲν ὅμως καὶ κατὰ πρότερον ἐδείχθη ὁ τραχὺς κόμβος τοῦ σχεδίου, ὅπως τὸ εἶχε προπαρασκευάσει ὁ Βένεδεκ. Μόλις οἱ Αὐστριακοὶ εἶχον ὑποχωρήσει εἰς τὰ ὑψώματα καὶ οἱ Πρωσσοὶ παραταχθῆ μόνον ἐπὶ τῆς κατωφερείας, καὶ ἐξεράγη κατ' αὐτῶν ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς ἀπὸ τοῦ Λαγγενχόφ μέχρι τοῦ Χλόου πυκνὴ, ἀδιάκοπος, φοινικὴ χάλυξ ὀβιδῶν, κατ' ἀρχάς μὲν ἐξ 130, κατόπιν δὲ ἐξ 160, ἐπὶ τέλος ὅμως ἐκ 200 καὶ ἐπέκεινα τηλεβόλων. Ἦτο ἀκαταπίπτουσα βρομῶσα βροντὴ, ἐκχωφεῖον συριγμὸς καὶ βρόμβος σφαιρῶν, ἀδιαλείπτως καταπίπτουσα βροχὴ σιδηρῶν τεμαχίων, κατὰ τῶν ὑπῶν δὲν παρεῖχον προστασίαν οὔτε τὰ δένδρα τοῦ δάσους, οὔτε αἱ καλύβαι τῶν χωριῶν. Τὰ πρωσσικὰ τηλεβόλα, τὰ πυροβολοῦντα κατὰ τοῦ κεκαλυμμένου ἐχθροῦ εἴτε μακρόθεν ἐκ τῆς ἐτέρας ὄχτης τοῦ ῥυθμοῦ, εἴτε ἐκ τοῦ βήθους πρὸς τὰ ἄνω, δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι τι κατὰ τῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἀντιπάλου καὶ κατὰ τῆς θέσεώς του. Ἡ ἐφοδος τοῦ πεζικοῦ ἐπὶ τῆς ἐντελεῖς φάλαγγας καὶ ἀνοικτῆς ἀνωφερείας πρὸς κατάληψιν τῶν ἐχθρῶν πυροβολαρχιῶν ἐδείχθη ἀπελπιστικὴ εἰς τὰ πρώτα βήματα, ὅσῳκις ἐδοκιμάσθη ὑπὸ διαφόρων στρατευμάτων μετὰ τοῦ θάρρους τῆς ἀπογνώσεως. Οὐδὲ εἰς στρατιώτης ἤθελε φθάσει ζῶν μέχρι τοῦ στομίου τῶν τηλεβόλων. Ἀλλὰ δὲν ὄφειλον καὶ δὲν ἤθελον νὰ στρέψωσι τὰ νῦτα, καὶ οὕτω τὰ στρατεύματα ταῦτα, Θουρίγγιοι καὶ Πομεραννοί, ὑπέστησαν τὴν δεινότεραν δοκιμὴν, ἥτις δύναται νὰ ἐπιβλήθῃ εἰς ἀνδρικὸν θάρρος, ἦτοι ν' ἀντέχωσιν ἄπρακτοι καὶ ἀσπλοὶ πρὸ τοῦ δεξιῦ καὶ ἀριστεροῦ ἐπισκίπτοντος θανάτου, νὰ ἐμμένωσι κερταρικοὶ καὶ ἄκαμπτοι ἐν μέσῳ τῶν σωρηδῶν περὶ αὐτοὺς καταπιπτόντων συναδέλφων. Καὶ τοιοῦτοτρόπως παρήργετο ἀτελευτήτως καὶ βραδέως διὰ τοὺς ἀνδρείους ἐκείνους μάστιγας ἡ μίαν ὥρα μετὰ τὴν ἄλλην. «Ἡμεῖθα τέλος ἀποκακαρωμένοι», γράσει εἰς ἐκ τῶν στρατιωτῶν τούτων, «ἐσώσαμεν τὸ ὠρολόγιον καὶ ἐμετροῦμεν τὰς ὀβίδας, αἵτινες ἐξεπληγνόντο περὶ ἡμῶν ἐντὸς ἐνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας». — Ὅτε ἔμεινεν περὶ μεσημβριᾶν ἡ ταξιαρχία Κίρχχενργ τοῦ τρίτου ἀυστριακοῦ σώματος, νομίζουσα ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ εἶνε ἐξηνητημένοι ἐπὶ τέλος, κατῆλθεν ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἵνα κυριεύσῃ πάλιν τὸ δάσος τῆς Ὀλας, τότε ἀπήντησε τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε, ἀπολέσασα ἐν τέταρτον σχεδὸν τῶν ἀνδρῶν τῆς, ἔφυγε μετὰ βραχὺν ἀγῶνα καὶ κακῶς ἔχουσα εἰς τὰς προστατευτικὰς πυροβολαρχίας, ἀφῆλθουσα εἰς αὐτὰς τὴν

περαιτέρω κατασύντριψιν τοῦ ἀντιπάλου. Ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῶν Πρωσσῶν ἀκόμη αἱ ἀπώλειαι ὑπῆσαν φοινικῶδες καὶ ἡ πέραν ἐν τῷ στρατηγεῖῳ τοῦ Βασιλέως ἐναγώνιος ἀδραμονία ἦτο φοβερά. Δὲν εἶχον λάβει εἰσέτι ἀγγελίαν περὶ ἐπιτυχίας τινὸς τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἀλβέρτου καὶ οὐδεμίαν εἶδον περὶ τῆς πορείας τῶν στρατευμάτων τοῦ Διαδόχου ἀδιακόπως ἐμέτρων τὰς ἀποστάσεις καὶ εὕρισκον, ὅτι ὁ Διάδοχος ἐπείπε νὰ εἶχεν ἤδη φθάσει. Ἀλλ' οὐδὲ ἴσως τῆς προσεγγίσεώς του παρετήρειτο. Ἐπεβάλλοντο ἤδη αἱ ἐξῆς ἐρωτήσεις: Πρέπει ν' ἀφήσωμεν περισσοτέραν ὥραν ἀκόμη τὰ στρατεύματα νὰ θυσιάζωνται ἐν μέσῳ τοῦ τερατώδους τοῦτου πυρός; πρέπει νὰ τὰ ἀποσύρωμεν; πρέπει νὰ τὰ ἐνισχύσωμεν;

Ἐλήφθη ἀπόφασις, ἀλλὰ τοιαύτη, ὅσα συνωδᾶ πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου ἐπείπε νὰ ληρθῇ. Ὁ Διάδοχος ὄφειλε νὰ ἔλθῃ καὶ θὰ ἔλθῃ κρατοῦμεν λοιπὸν τὴν θέσιν ἐκείθεν τῆς Βίστριτς καὶ ἐνισχύσωμεν αὐτὴν διὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιθεσιν. Τὸ μόνον διαθέσιμον μένον ἀκόμη πεζικόν, τὸ σῶμα τοῦ Βιανδεμβούργου, ἔλαβε τὴν διαταγὴν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ δάσος τῆς Ὀλας. Μία μεραρχία ἰππικοῦ καὶ μέρος τῆς ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ ἔμειναν ἐνταῦθεν τῆς Βίστριτς. Ἦτο ἀπόφασις πλήρως τολμηροτάτου θάρρους, νὰ εἰσέλθῃ δαλονῶτι εἰς τὴν μάχην τὴν τελευταίαν ἐφεδρείαν, ἐνῶ ὁ ἀντιπάλος εὕρισκετο εἰς τὴν θέσιν νὰ ὑδαγήσῃ ἐμπρὸς ἐκάστην στιγμὴν 70,000 νέων στρατευμάτων πρὸς διάσρηξιν τοῦ πρωσσικοῦ κέντρου.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐδείχθη, ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου ἡ μεγίστη τόλμη εἶνε πολλάκις ἡ μεγίστη σύνεσις.

Ἐνῶ δὲ ταῦτα συνέβαινον, ἡ μεραρχία τοῦ Φράνσεκ, ἡ ἀποχωρηθεῖσα ἀπὸ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ διὰ τῆς Βίστριτς, ὄφειλε μόνη νὰ συνάψῃ μάχην, ἥτις διὰ τὴν ἡρωικὴν κερταρὴν καὶ τὰς μεγάλας συνεπείας δὲν ἔχει σχεδὸν τὴν ἑμοίαν τῆς ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τοῦ πολέμου.

Εἶδμεν πῶς ἡ πρωτοπορεία τοῦ Φράνσεκ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γέρδον ἐδίωξε ἀποσπάσματά τινα τῆς ταξιαρχίας Ἀππιάνου ἐκ τοῦ χωρίου Βένκεν καὶ προσήλασε κατόπιν πρὸς τὸ δάσος τοῦ Σβίπ, ἐνθα, ἐκτὸς δύο ταγμάτων τοῦ Ἀππιάνου, εὕρισκοντο καὶ ἀποσπάσματά τινα τῆς ταξιαρχίας Βράντενσταϊν τοῦ τετάρτου ἀυστριακοῦ σώματος. Ἀντὶλλασον ἐνταῦθα τουργικισμοῦ τινος μεταξύ τῶν λοχμῶν ἐν τῷ μεταξύ ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀππιάνος εἶχε λάβει διαταγὴν νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὸ Χλόου. ἄρτις λοιπὸν ἐν τάγμα μόνον παρὰ τὸν Βράντενσταϊν, καὶ τοιοῦτοτρόπως κατέστα δυνατὸν εἰς τοὺς Πρωσσοὺς νὰ κυριεύσωσιν ἄνευ μεγάλων θυσιῶν οὐ μόνον

τὸ δάσος, ἀλλὰ καὶ τὸ μεσημβρινῶς ἀπ' αὐτοῦ κείμενον χωρίον Τσίστοβες. Καίτοι ὁ στρατηγὸς Βράντενσταϊν διέταξε νῦν ἅπαντα τὰ στρατεύματά του, ἐνισχυθέντα δι' ἐνὸς ἀκόμη τάγματος κυνηγῶν, νὰ προχωρήσωσι πανταχόθεν εἰς τὸ δάσος, ἐν τούτοις πᾶσι αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ ἐνυδάγησαν κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν Πρώσων τῶν ἤδη ὡσάυτως εἰς ὅκτω τάγματα συμποσυνμένων. Κατὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν χαραδρῶν καὶ κλιτύων τοῦ πυκνοῦ δάσους συναρθεῖσαν μάχην διελύθησαν ἐκατέρωθεν οἱ δεσμοὶ τῆς τάξεως τῶν στρατευμάτων· ἕκαστος ἀξιωματικὸς ἢ ὑπαξιωματικὸς συνήρπαξε μικρὰς δράκας στρατιωτῶν, ὅπου καὶ ἂν τοὺς εὑρίσκεν· εἰς ἐν μέρος ὄθουν ἐμπρὸς οἱ Πρώσοι, ἐγγὺς δὲ πρὸ αὐτοῦ οἱ Αὐστριακοί. Τότε ὁ προσβάλλων νικητὴς ἐλάμβανεν ἐξαιρῆς καταστρεπτικὰ πυρὰ εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ' ἐν τῇ τύρῃ ταύτῃ τῆς συμπλοκῆς ἢ ἐπιδειχτιότερα τακτικὴ καὶ ἀκριβεστέρα ἐγκύμνασις τῶν Πρώσων ἐλαβὸν ὀριστικῶς τὴν ὑπεροχήν. Μετὰ πεισματώδη πάλην μιᾶς ὥρας ὁ Βράντενσταϊν ἔσωσεν ἐκ τοῦ δάσους διασπαρμμένα μόνον συντρίμματα τῆς ταξιαρχίας του.

Εἰς τοὺς νικητὰς ἐν τούτοις ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἔφερε μικρὸν μόνον ὄφελος. Διότι, μολὶς τὸ ἐχθρικὸν πεζικὸν εἶχε διωχθῆ ἐκ τοῦ δάσους, ἐπέσκηψεν ἐπ' αὐτοῦ μετ' οὐχὶ ὀλιγωτέρας δυνάμεως ἢ κατὰ τῆς Σαδόβας τὸ πῦρ τῶν παρὰ τὸ Μάσλοβετ παρατεταγμένων πυροβοληρῶν, ὑποστηριζομένων ὑπὸ τῆς μεγάλης παρὰ τὸ Χλόου πυροβολαρχίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξ 90, μετ' ὀλίγον ὁμοῦ ἐξ 128 τηλεβόλων, καθ' ὧν ὁ Φράνσεκκ εἶχεν 24 μόνον ἢ ἀντιτάξῃ. Καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις διηυλακίζετο τὸ δάσος ὑπὸ τῶν σφαιρῶν, συγχρόνως δὲ μετὰ τῶν τεμαχίων ὀβιδίων συντετριμμένοι κλάδοι καὶ κορμοὶ δένδρων κατέπιπτον ἐπὶ τῶν σωρῶν τῶν ὑπερασπιστῶν καὶ ἐπέφερον αἱματηρὰς ἀπωλείας εἰς ὅλα τὰ μέρη. Διαρκούντος τοῦ πυροβολισμοῦ τούτου ὁ Κόμης Φέστικιτς ὀλίγον μετὰ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ὠδήγησε πρὸς τὸ Μάσλοβετ τὰς τρεῖς ὑπολοίπους ταξιαρχίας τοῦ Σώματος του, ἵνα ἐξακολουθήσῃ μετὰ μεγαλειτέρας ἀκόμη κατερείας τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δάσους, ἀλλ' ἐκρηξίς ὀβιδίος κατασυνέτριψε τὸν ἀριστερὸν πόδα αὐτοῦ, ὥστε ἡ διοίκησις τοῦ Σώματος μεταβιβάσθη εἰς τὸν ἀντιπρόσωπόν του, στρατηγὸν Μολλινάρου. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, περιφρονῶν καθ' ὀλοκλήριαν τὰς ὀδηγίας τοῦ Βένεδεκ, κατεῖχετο ὑπὸ τῆς στρατηγικῆς ιδέας, ὅτι ἀκριβῶς ἐνταῦθα, εἰς τὸ δάσος τοῦ Σβίπ, ὄφειλον νὰ διαπεράσωσιν ὄλας δυνάμεις, νὰ στρέψωσι δὲ κατόπιν τὸ μέτωπον πρὸς ἀριστερὰν καὶ νὰ περισφιγῶσιν ἐκ τῆς πλευρᾶς τὴν στρατιάν τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου. Ἐδῶκε λοιπὸν περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν τὴν διαταγὴν εἰς 17 τάγματα ν' ἀνανεύσωσι τὴν ἐφοδὸν

κατὰ τοῦ δάσους καὶ νὰ ἐπιτεθῇ ἢ μὲν ταξιαρχία Φλάισχακερ (Fleischhacker) ἐκ νότου, ἢ δὲ ταξιαρχία Παϊκ (Boehk) ἐκ νοτιονατολικῆς διευθύνσεως.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Φλάισχακερ ἐδίωξε δύο προσωσικὰ τάγματα ἐκ τοῦ Τσίστοβες, ἀλλὰ μετὰ τοῦ τρίτου τάγματος ὁ στρατηγὸς Γέρδων διετηρήθη ἀκράδαντος ἐν τῷ δυτικῷ μέρει τοῦ χωρίου καὶ ἀπησχόλησεν ἐνταῦθα τὸν διπλάσιον ἀριθμὸν τῶν ἀντιπάλων εἰς ἀδιάκοπον ἀκροβολισμόν. Μετὰ τῶν λοιπῶν 6 ταγμάτων ὁ Φλάισχακερ εἰσέβαλε κατόπιν εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ δάσους, ὅπου ἀντετάχθησαν κατ' αὐτοῦ ἀσθενῆ ἀποσπάσματα τοῦ 27. καὶ 64. Συντάγματος. Ταῦτα ὁμοῦ, καίτοι ὑποχωροῦντα βραδέως ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον καὶ ἀπὸ λόχμης εἰς λόχμην, ἐξέχον τὰ ἀδιάλειπτα πυρὰ τῶν ἐπὶ τῆς αὐστριακῆς μάχης—ἔως ὅτου ἐλαβὸν ὄλας ἀπροσδοκῆτως ἐπικουρίαν, δίδουσαν τὴν ἀπόφασιν. Κατὰ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τοῦ δάσους, ὅπως εἴπωμεν, ἡ ταξιαρχία Παϊκ εἶχε προχωρήσει μετὰ 9 ταγμάτων, εἶχε διακρῆξει τὴν ἀραιὰν ἄλυσιν ἀκροβολιστῶν τῶν Πρώσων καὶ ἀναγκάσει αὐτοὺς νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν ἐν σπουδῇ πρὸς νότον καὶ βορρᾶν, ἐνῶ ὁ συνταγματάρχης Παϊκ ὠδήγησε τὸ κύριον σῶμα τῶν στρατευμάτων του κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ ὕψωμα τοῦ βραχώδους λόφου καὶ ἔστειλε μετὰ ταῦτα περιπολίαν πρὸς τὴν δυτικὴν ἐξοδὸν τοῦ δάσους. Οἱ πρὸς μεσημβριάν ὁμοῦ ὑποχωροῦντες προσωσικοὶ λόχοι συνεκρούθησαν μετ' οὐ πολὺ πρὸς τὴν ταξιαρχίαν τοῦ Φλάισχακερ, καὶ συναλθόντες εἰς ἑαυτοὺς ταχέως, ἐχαιρέτισαν αὐτὴν διὰ τὸσον φονικῶν πυρῶν, ὥστε ἡ προέλασις αὐτοῦ ἀνεκόπη ἐντελῶς καὶ μετεβλήθη τάχιστα εἰς δρομαίαν φυγὴν. Ὁ συνταγματάρχης Παϊκ χωρὶς νὰ προαισθάνηται τὴν ἤτταν τοῦ συναδέλφου του, ἐπίστευεν ἐν τῷ μεταξῷ μετὰ χαρᾶς ὅτι ἦτο ὁ κύριος τοῦ πεισματωδῶς διαφιλονεικουμένου δάσους· τότε ὁμοῦ ἐπαθε πολὺ δεινότεραν ἀκόμη καταστροφὴν. Ἦδη ὁ Φράνσεκκ, ὁ διοικῶν προσωπικῶς τὴν πάλιν, ἐντὸς τοῦ βορείου μέρους τοῦ δάσους—ἐφ' ὅσον διοίκησις τις ἦτο δυνατὴ—εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του τέσσαρα ἀκέρατα ἀκόμη τάγματα παρὰ τὸ Βένεδεκ, ἅτινα ἐπεμψε νῦν εἰς τὴν μάχην συγχρόνως μετὰ δύο ταγμάτων τῆς ὀγδόης μεραρχίας, τὰ ὅποια εἶχε λάβει ὡς ἐπικουρίαν. Ἐνῶ τὰ τελευταῖα ταῦτα εἰσέβαλλον εἰς τὴν δυτικὴν ἄκρην τοῦ δάσους καὶ ἀπησχόληον τὰ στρατεύματα τοῦ Παϊκ κατὰ μέτωπον, ὁ Φράνσεκκ ἐρριψε τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα τάγματα κατὰ τῆς βορείου πλευρᾶς καὶ τῶν νότιων τοῦ ἀντιπάλου. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πυρῶν τῶν ὑπῆρξε φρικιδέστατον. Ἐπίσταν ὁ συνταγματάρχης Παϊκ καὶ πάντες οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ ἐκτὸς δύο, μετ' αὐτῶν δὲ ἐφρονεῖθη τὸ ἥμισυ τῶν στρατιωτῶν. Μετὰ κόπου μόνον οἱ ἐπιλοιποὶ μαχόμενοι διέσχισαν τὰς τάξεις τῶν

Πρώσων καὶ ἐσώθησαν ἐκ τοῦ δάσους πρὸς τὸ Μάσλοβετ.

[Ἐπιστὰ συνέχεια]

Οἱ Σαρδίνοι Ἄλιεα καὶ βιομηχανία αὐτῶν.

B.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 45

Προετοιμασία Σαρδίνων.—Παρασκευὴ—ἐν ἐλαίῳ.—Ἀποξήρανσις.—Τιμὴ Σαρδίνων ἀναλόγως τῆς ποιότητος τοῦ ἐλαίου.—Κυτῖα λευκοσιδηρᾶ.—Δοκιμασία τῶν κυτῖων.—Σαρδίνοι ἐν λίπει.—Δεσποσύνη Λεκουγίου.—Βιομηχανία Σαρδίνων ἐν ἐλαίῳ.—Ἡ ἄλιεα ἐν Κορυνοαλλίᾳ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ.—Προέλευσις Σαρδίνων.—Περιγραφή τοῦ ἰχθύος.—Παραγωγή Σαρδίνων ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1880.

Οἱ οὕτως ἐτοιμασθέντες Σαρδίνοι ἐμβαπτίζονται ἐν ἄλλῃ πυκνῇ, ἐνθα ἀριεῖνται ἐπὶ δύο μέχρι τριῶν ἡμερῶν. Μετὰ ταῦτα πλύνονται δι' ἀρθῶν ὕδατος καὶ ἀποξηραίνονται εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ σιδηρῶν ἐσχαρῶν ἀπὸ σκοποῦ κατεσκευασμένων. Ἡ προετοιμασία αὕτη προηγεῖται τῆς ἐν ἐλαίῳ ἐνθέσεως. Ἐν ταῖς βροχεραῖς ἡμέραις ἢ ἀποξηρανοῖς τελεῖται διὰ τεχνιτῆς θερμοκρασίας. Οἱ ἰχθύες ἀποξηραθέντες μέχρι βαθμοῦ τινος γνωσθέντος ὑπὸ τῆς πείρας, ἐμβαπτίζονται ἐν ζέοντι ἐλαίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο στιβάζονται ὑπὸ γυναικείων χειρῶν ἐν λευκοσιδηροῖς κυτῖοις, κατασκευαζομένοις ἐν ἰδιαιτέρῳ διαμερισματι τοῦ ἰδίου ἐργαστηρίου πρὸς τοῦτο. Τοιαῦτα κυτῖα παρασκευάζονται πάντων τῶν μεγεθῶν, ἄλλα μὲν ὅπως πευλάθωτιν ὀκτὼ Σαρδίνους καὶ ἄλλα διακοσίους πεντήκοντα. Τὰ κυτῖα μεταφέρονται ὑπὸ τοὺς κρουνοὺς, ἀφ' ὧν ῥέει τὸ ἐλαίον, καὶ ὅταν πληρωθῶσι κλείονται. Ἡ ποιότης τῶν διατηρουμένων Σαρδίνων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐλαίου, ἐν ᾧ τίθενται. Εἰς τὰ μεγάλα ἐργαστήρια μεταχειρίζονται παντὸς εἶδους ἔλαια ἀπὸ τῶν καλλιτέριων μέχρι τῶν κοινοτέρων. Ἐκ τοῦ ἐλαίου ἐξαρτᾶται κυρίως καὶ ἡ τιμὴ τοῦ κυτῖου.

Ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς οἱ κολληταὶ κλείουσι τὰ κυτῖα εἶναι θαυμασία. Ἄλλοτε ἕκαστος ἐργάτης ἔπρεπε νὰ ἔχη πρὸ αὐτοῦ πυρᾶν, ὅπως τερῆ θερμὸν τὸ ἐργαλεῖον τῆς κολλήσεως. Σήμερον οἱ ἐργαζόμενοι τὸν λευκοσιδηρὸν μεταχειρίζονται τὸ φωτᾶριον. Τεμάχιον χαλκοῦ κατεσκευασμένον ὅπως καὶ τὰ κοινὰ ἐργαλεῖα, δέχεται διὰ τῆς σωληνοειδοῦς λαβῆς τοῦ φωτᾶριου καὶ ἀέρα, ὅστις ἐξωθείται ἐν αὐτῷ διὰ φρητηῆρος. Ἡ τοῦ ἀερίου εἰσοδὴ κανονίζεται διὰ σφρόγγου, ὅπως ὁ ἐργάτης δύναται διακοῦς νὰ τερῆ τὸν χαλκὸν εἰς ὠρισμένην θερμοκρασίαν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης εἰς καλὴν ἐργάτην κολλᾶ εὐκολώτατα χίλια κυτῖα καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

Τέλος τὰ κυτῖα ἀπὸ κλεισθῶσιν ἀεροστεγῶς ὑποβάλλονται εἰς νέαν δοκιμασίαν ἀναπόδραστον διὰ τὴν καλὴν διατήρησιν τῶν Σαρδίνων. Ἡ ἐργασία αὕτη σκοπὸν ἔχει ν' ἀποστειρώσῃ ἢ μᾶλλον ν' ἀποκτείνῃ τοὺς μικροοργανισμοὺς τοὺς περιεχομένους ἐν τῷ ἐλαίῳ, τοὺς κεκολλημένους ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ κυτῖου ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἰχθύων, καὶ τῶν ὁμοίων ἢ ἀνάπτωσις θὰ ἐπέφερε τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ προϊόντος.

Τὰ κυτῖα ἐμβάλλονται ἐν λουτρῷ ἐλαίου θερμοκέντου μέχρι θερμοκρασίας 120 βαθμῶν ἐκατονταβάθμου, ἢ ἐν ζέοντι ὕδατι· ἐν τούτῳ μένουσι τὰ κυτῖα ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας, τὰ μεγαλειτέρα πλειότερον χρόνον, ὅπως ἡ θερμοκρασία εἰσχωρήσῃ μέχρι τοῦ κέντρου. Συγχρόνως διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης δοκιμάζεται τὸ ἀεροστεγῆς τῶν κυτῖων. Οἱ τοῖχοι τῶν κυτῖων θερμοκινούμενοι διαστελλονται καὶ κροτοῦνται, ὅσων δὲ κυτῖων οὗτοι μένουσιν ἐπίπεδοι, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἔχουσι ὀπὴν τινα, καὶ ὑποβάλλονται εἰς νέαν συγκόλλησιν. Τέλος τὰ κυτῖα συναζόμενα ἀναλόγως τῶν μεγεθῶν αὐτῶν ἐναπαθηκούνται, ἡμέρας οὐ ἀποσταλῶσι πανταχοῦ τῆς γῆς.

Ἡ ἄλιεα τῶν Σαρδίνων ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Βρετανίας γίνεται ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας οἱ ἄλιεα ἠτοίμαζον ἄλιπάστους τοὺς Σαρδίνους, ὡς μέχρι τοῦδε τοῦτο τελεῖται ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἀπὸ τοῦ τελευταίου αἰῶνος οἱ ὀψομανεῖς ἐγνώριζον νὰ ἐτοιμάζωσι τοὺς Σαρδίνους ἐν λίπει.

*

Ἡ διατήρησις τῶν Σαρδίνων ἐν ἐλαίῳ εἶναι νεωτάτη σχεδόν. Κατὰ τὸν κ. Κούνκελ Δερκουλαῖς αὕτη ὀφείλεται εἰς δικαστὴν τινα τοῦ πρωτοδικείου τοῦ Λοριάν, ὅστις κατὰ τὸ 1825 ἐνδιαφερόμενος περὶ τῆς τύχης γεροντοκῆρης τινος, Δεσποσύνης Λεκουγίου καλουμένης, τὴν συνεβούλευσε νὰ ψῆσῃ καὶ διατηρήσῃ ἐν ἐλαίῳ ἑκατοστάς Σαρδίνων, ὅπως τοὺς ἀποστείλῃ εἰς τοὺς παντοπώλας τῶν Παρισίων. Ἡ δοκιμὴ ἐπέτυχε, καὶ ὁ δικαστὴς ἐχορήγησεν εἰς τὴν προστατευομένην τὰ μέσα, ὅπως παρασκευάσῃ τοιοῦτους ἐν ἀφθονίᾳ· μετὰ τινὰ δὲ χρόνον ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας παρετήθη καὶ ὁ ἴδιος καὶ μεταβὰς εἰς Λοριάν κατέστη ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς καταστήματος παρασκευῆς Σαρδίνων ἐν ἐλαίῳ. Μόλις δὲ μετὰ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τὸ 1844 ἰδρύθησαν καταστήματα ἐν Νάντη. Ἐν Κοκκαρνὸ ἡ βιομηχανία αὕτη ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ 1852. Σήμερον ἡ ἐπέκτασις εἶναι παμμεγίστη. ἐν Βρετανίᾳ, ἐν Βανδέκ καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Γασκονικοῦ κόλπου μέχρις Ἰσπανίας, ἐν Βουαρνεῖ, Κοκκαρνὸ, Ὠδιέρν κλπ. . Οἱ καλλιτέρες ποιότητος Σαρδίνοι πωλοῦνται ἐν Ῥωσίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, τῆς δευτέρας ποιότητος ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, οἱ δὲ τῆς ἐσχάτης ποιότητος ἐν ταῖς ἀποικίαις, ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τῇ Σινικῇ καὶ τῇ Ἀφρικῇ.

Ὁ Σουλιώτικος οἶκος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγεννήθη ὁ Μάρκος Μπότσαρης.

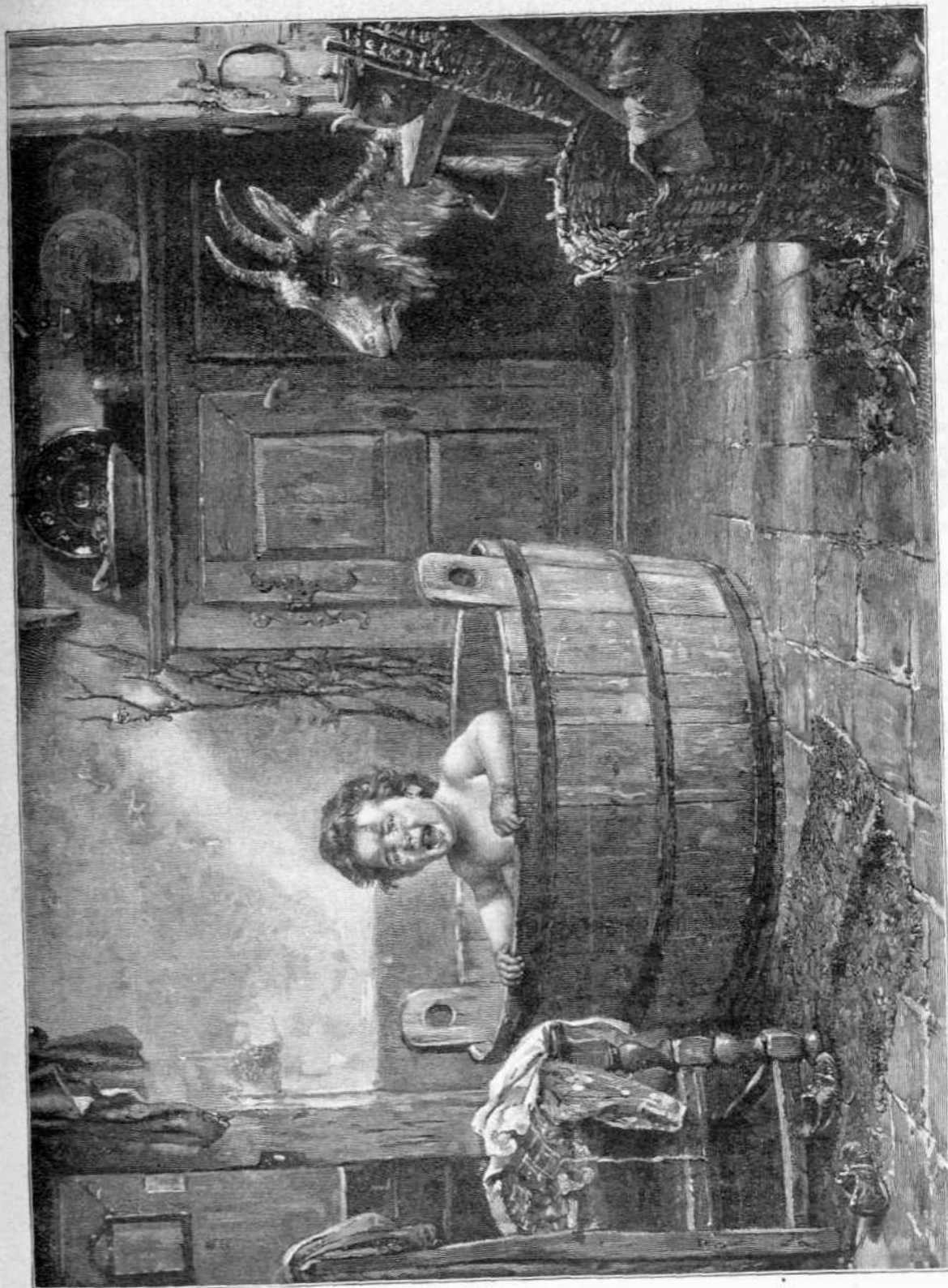
Ἄπανταχὺ ἡ μέθοδος τῆς παρασκευῆς τῶν σαρδίνων εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή, ἢ ἀκριβῶς ὅμως διαφέρει. Εἰπομεν κατὰ πρόσον εἶναι ἀπλοῦν τὸ δίκτυον, οὐτινος γίνεται χρῆσις ἐν Κονκρονῶ. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον δίκτυον τὸ χειριζόμενον ἐπίσης. Τοιοῦτου δικτύου γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ Βανδέξ, εἰς τὴν Ὠδερὸν ὅμως καὶ τὴν Δουαρνεὲς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῶν γαγγάμων, πελωρίων δικτύων.

Εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κορνουαλλίας ἀλιεῖουσι τοὺς σαρδίνους δι' ἐπιπλεόντων δικτύων μήκους 160 ὄργυιων καὶ ὕψους 15, τὰ ὁποῖα σύρουσι δύο ἢ τρεῖς πλοῖα. Ὄταν οἱ ἰχθύες ἀρθνοῦσιν, ἄπαξ μόνον ἐν τοιοῦτον δίκτυον συλλαμβάνει μέγρις ἕξ ἑκατομμύρια σαρδίνων. Ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπίσης γίνεται χρῆσις ὁμοίων δικτύων, ἐν δ' εἶδος τούτων καλεῖται cedazo. Ὅτω κλοῦσι γιγάντιον δίκτυον ἐκτεταμένον ὡς παμμέγιστον καταπέτασμα, ὕψους 30 μέτρων καὶ μήκους 1600 μέτρων. Πρὸς τὸ κάτω μέρος ἐρματίζεται οὕτως ὥστε νὰ περιβάλλῃ τὴν ἀγέλην τῶν σαρδίνων. Τὰ δύο ἄκρα αὐτοῦ στρεφόμενα πρὸς τὴν ἀκτὴν, συνδέονται δι' ἰσχυροτάτων κάλων εἰς τροχαλίας τεθειμέναις ἐπὶ τοῦ παρακτίου καὶ δι' ὧν συμπύσσεται τὸ δίκτυον περὶ τῶν σαρδίνων. Ὅτωσ' οἱ σαρδίνοι περικλείονται ἐν παμμεγίστῳ κάλῳ, ἕξ οὗ δὲν δύνανται νὰ διαφύγουν. Οἱ ἀλιεῖς κατὰ τὰς

ἀνάγκας τῶν καταστημάτων μεταβαίνουν καὶ συλλαμβάνουσι ἐκ τῶν ἐγκαλεισμένων ἰχθύων δι' ἄλλων μικρῶν δικτύων. Τὸ τοιοῦτον εἶδους δίκτυον κυρίως πλεονεκεῖ διότι, τηρεῖ ἀίχμαλῶτους ἑκατομμύρια ὅλα σαρδίνων οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ μείνωσι ζῶντες περὶ τὰς δεκαπέντε ἡμέρας. Τοιοῦτρόπως δὲν ἐπέρχεται ἀπόλοικα σαρδίνων, ὅπως συχνότατα συμβαίνει, ὅταν τὰ προϊόντα τῆς ἀλιείας εἶναι ἀρθνοῦτερα τῶν απαιτούμενων ὑπὸ τῶν διαφόρων καταστημάτων τῆς παρασκευῆς τῶν σαρδίνων. Συχνότατα κατὰ ἑκατομμύρια ρίπτονται σαρδίνοι εἰς τοὺς ἀγροὺς χρησιμοποιούμενοι ὡς λίπασμα.

*

Μετὰ ταῦτα ἂς ἐξετάσωμεν πῶθεν προέρχονται οἱ σαρδίνοι, πῶς τίκτουσι, πῶς ἀναπτύσσονται, πῶς τὰ ἔθη αὐτῶν. Καίτοι δὲ ἡ βιομηχανία τοῦ ἰχθύος τούτου εἶναι σπουδαιοτάτη, ἀγνωσθῶμεν πάντα ταῦτα. Οὐδέποτε δὲ θὰ γνωρίσωμεν τι ἂν εὐήκοον τείνομεν ὡς εἰς τὰς ἀντιρρασκούσας πληροφορίας τῶν ἀλιέων. Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη εἰδικῶς ἀνέλαθε τὴν μελέτην τῶν θεμάτων τούτων ὁ ζωολόγος Πουσέ, μεγίστη δ' ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐπιστημονικῆς μεθόδου θὰ διαλευκανθῶσι πάντα ταῦτα τὰ θεωρούμενα μυστήρια, καὶ ἐκ τούτου μεγάλως θὰ ὠφεληθῇ ἡ ἀλιεία καὶ ἡ βιομηχανία τοῦ ἰχθύος.

Ὁ σαρδίνος εἶναι ἰχθύς συγγενεῶν πρὸς τὴν ἀρίγγην καὶ τὸν ἐγκραυσίχολον (χαψί) ἀλιευμένους ἐπίσης ἀφθόνως. Οὗτος ἔχει ῥύγχος ὀξύ, βραχέα νωτιαία καὶ ἐπιγάστρια πτερύγια· τὸ σῶμα αὐτοῦ καλύπτεται ὑπὸ μεγάλων λεπτῶν λεπτῶν καὶ διαφανῶν· ἡ ῥάχης εἶναι εὐθύγραμμος, κεκαμπυλωμένη κανονικῶς καὶ στίλβει ζωηρῶς.

Ὁ σαρδίνος εἶναι συναγελαστικός, βιώνει κατὰ μεγάλας ἀγέλας· εἶναι ἰχθύς πελάγιος, ἀρεσκόμενος εἰς τὰ βαθέα ὕδατα τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης ἐνθα πιθανότατα καὶ ὠτοκαεῖ, διότι οὐδέποτε συναντᾷ νεκρώτατος παρὰ ταῖς ἀκταῖς. Καθ' ὠρισμένης ἐποχῆς, ὅταν τὰ κατ' ἐπιφάνειαν ὕδατα θερμαίνονται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐαρινῆς θερμοκρασίας, πλησιάζει εἰς τὴν παραλίαν. Ἐκλέγεται δὲ τοὺς ἡσύχους ὄρους, ἀναφαίνεται κατ' ἀγέλας ἀνκρημνίτους διαρκούντος τοῦ θέρους. Μία ἐκ τῶν μάλλον ἀξιοσημειώτων ἰδιοτήτων αὐτοῦ εἶναι ἡ ἄκρα εὐαισθησία· ὁ ἐλάχιστος κτύπος, ἡ ἐλαχίστη σύνθλιψις ἀρκεῖ νὰ τὸν θανατώσῃ· εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ζῶν ἐν ἐνυδροτροφείῳ. Ἐθεωρεῖτο ἄλλοτε ὡς ἰχθύς ἐπιδημητικός, μεταβάλλων κατοικίαν παραλλήλως τῶν ἀκτῶν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους. Ἄλλιες τινες παραδέχονται τοῦτο καὶ νῦν ἔτι, ἀλλ' εἶναι γνώμη πεπλανημένη. Πράγματι οἱ σαρδίνιοι προέρχονται ἐκ τοῦ πελάγους, καὶ μετὰ τὴν θερινὴν διαμονὴν ἐπανερχονται πάλιν εἰς τὸ πέλαγος, ὅπως ἐπανελάθωσι βραδύτερον εὐρωστότεροι καὶ ἰσχυρότεροι, ἱκανοὶ νὰ ὑπομείνωσι ταπεινότερας θερμοκρασίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος ἀλιεύεται σαρδίνος διπλασίου μεγέθους τοῦ θερινοῦ σαρδίνου, ὅστις ἐνεκα τοῦ πάχους ἐτοιμάζεται μόνον ἀλίπαστος. Ἡ ἡλικία τοῦ μικροῦ θερινοῦ σαρδίνου εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῇ διότι οὐδεὶς εἶδε τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, κατ' ἀναλογίαν ὅμως πρὸς τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς ἰχθύς ὑποτίθεται ὡς ἔχων ἡλικίαν ἐνὸς ἔτους. Ὅπως δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀνεπτυγμένοι, δὲν ἐρχεται λοιπὸν πρὸς τὴν γῆν ἵνα τέξῃ, ὡς διασχυρίζονται τινες, δὲν προσελκύεται ὑπὸ τῆς ἀφθονίας τῆς τροφῆς· τὰ ζωάρια δι' ὧν τρέφεται δὲν εἶναι ἀφθονώτερα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιδρομῆς τῶν σαρδίνων.

Ὁ σαρδίνος εἶναι πικρῆς· οὗτος τρώγει ζῶα καὶ φυτὰ μικροσκοπικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἡ ἐξέτασις τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος δεικνύει τοῦτον κατὰ μὲν τὸ ἔαρ πλήρη μαλακοστράκων πελαγίων· κατὰ δὲ τὸ θῆρος εὐρίσκουσιν ἐν αὐτῷ λείψανα ἐγχοματικῶν ζωφίων καὶ φυτῶν ἐκ τῶν παρα ταῖς ἀκταῖς φουμένων. Πρὸς τοῦτους ὁ σαρδίνος φαίνεται νηστεύων, συνηθέστατα ὁ στόμαχός του εἶναι κενὸς παντὸς τροφίμου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν θαλασσίων ρευμάτων, τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν καὶ ἄλλας μετεωρολογικὰς

περιστάσεις ἐπὶ τῆς ἀφίξεως τῶν σαρδίνων παρὰ τὰς ἀκτὰς, οὐδεμίαν ἀλληλογίαν αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ κατωρθώθη· ἀποδειχθῆ. Ἄνομολογοῦμεν ἄγνωσιν ἐπὶ τοῦτου, ποθοῦμεν δ' ἐγκαρδίως νὰ ἐπιτύχουσιν αἱ ἐρευναι τοῦ Πουσέ, διότι μόνον ἡ Γαλλία ἐξήγαγε κατὰ τὸ 1880, ἔτος δυστυχέστερον παραγωγῆς, σαρδίνους ἀξίας ἕνω τῶν 29 ἑκατομμυρίων, ἐπομένως ἡ ἀκριθὴς γνωριμία τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τοιοῦτου ἰχθύος, οὐτινος ἡ ἀφθονία εἶναι εὐεργέτημα, ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα οὐ μόνον τὴν ἐπιστήμην ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

N. X. ΔΗΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΓΓΑΙΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ

Ἡ μεγαλύτερα δημοσία βιβλιοθήκη τῆς Ἀγγλίας, ἥς ἡ εἰσὸδος ἐπιτρέπεται εἰς πάντας, εἶνε ἡ τοῦ Μάντσεστερ περιέχουσα 172,490 τόμους. Ἡ 96,493 ἀποτελοῦσι τὸ τμήμα τῶν κατ' οἶκον δανεζομένων βιβλίων, οἱ δὲ 75,997 δίδονται μόνον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ πρὸς ἀνάγνωσιν. Ὡς κεντρικὸν κατὰ τὴν βιβλιοθήκην χρησιμεύει τὸ παλαιὸν δημοκράτειον ἔχει δὲ καὶ ἐξ ἄλλων παραρτήματα.

Δευτέρα βιβλιοθήκη εἶνε ἡ τοῦ Leeds, 134,218 τόμων. Τρίτη ἡ τοῦ Λίβερπουλ, 134,276 τόμων.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἔχει ὅλως διάφορον σκοπὸν καὶ διάφορον ὄργανισμὸν. Οὐδὲν βιβλίον δίδεται ἔξω πρὸς ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ καταστήματος· ἐπαρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο παραχωρούμενον τὸ ἀπέραντον ἀναγνωστήριον τῆς περιλαμδάνον ὑπὲρ τοὺς 300 ἀναγνώστους ἐν πάσῃ ἀνάσῃ.

Ἡ αἴθουσα αὐτοῦ εἶνε θολωτὴ ἔχουσα ὕψος 106 ποδῶν καὶ διάμετρον 140. Ἐρχεται δηλαδὴ δευτέρα μετὰ τὸ Πάνθεον τῆς Ρώμης, ὑπολειπομένη κατὰ 2 1/2 πόδας ἐκείνου.

Ὅλα τὰ πλήρη βιβλίων ἀρμάκια αὐτῆς κατὰ σειρὰν τιθέμενα θὰ ἀπετέλουν μῆκος 3 μιλίων μετ' ὕψους 8 ποδῶν. Ἄν δὲ ἐτίθεντο ἔρθικα τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου τὰ βιβλία αὐτῆς, σχήματος ὀρθοῦ κατὰ μέσον ὄρον, θὰ ἔφθανον εἰς ἑκτασίν 25 μιλίων, ἤτοι τριπλασίαν τῆς ἀποστάσεως Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη περιλαμβάνει πλέον τῶν 1,500,000 ἐντύπων βιβλίων, 50,000 γεωγραφικοὺς χάρτας, 20,000 χειρόγραφα, 47,000 παλαιὰ ἐγγραφα παντοειδῆ, 10,000 σφραγίδας καὶ ἐκτυπα. Παύρους δ' ἑλληνικοὺς, λατινικοὺς καὶ κοπτικοὺς ὑπὲρ τοὺς 200. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων εἶνε καὶ ὁ πάπυρος, ἐφ' οὗ εὐρέθη γεγραμμένη ἡ περιφημὸς πραγματεία τοῦ Ἀριστοτέλους, περὶ ἧς τόσος γίνεται νῦν λόγος.

ΑΣΤΕΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον συνέβη ἐσχάτως εἰς τὸν διόσημον Γάλλον μελοποιὸν Μασσενὲ διατρίβοντα ἐν Βαρδῶ χάριν τῆς παραστάσεως τοῦ Βασιλέως τῆς Λαφῶνης.

Ὁ Μασσενὲ κατώκησεν εἰς ἓν ἐκ τῶν πρώτων ξενοδοχείων τῆς πόλεως.

Μίαν ἡμέραν ὁ ὑπηρετὴς ἔρχεται καὶ τοῦ λέγει ὅτι μία γυναῖκα τὸν ζητεῖ.

— Ἐ, καλὰ λοιπὸν ἄς ἔλθῃ, ἀπαντᾷ ὁ Μασσενὲ.

Ὁ ὑπηρετὴς φεύγει καὶ ἔρχεται πάλιν νὰ εἰπῇ, ὅτι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον δὲν ἐπιτρέπεται οἱ κύριοι νὰ δέχωνται ἐπισκέψεις γυναικῶν εἰς τὰ δωμάτια των.

— Τί εἶν' αὐτὰ, ἀπαντᾷ ὁ Μασσενὲ· ἄνθρωπος τῆς ἡλικίας μου, πάππος μὲ ἐγγόνια δὲν ἔμπορεῖ νὰ δεχθῇ ὅποιον θέλει.

Ὁ ὑπηρετὴς τὸ λέγει ὅτι κανονισμὸς εἶνε ρητός.

Εἰς ἄκρον ὠργισμένος ὁ μουσικὸς καταδαίνει εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ξενοδοχείου καὶ εὐρίσκει μίαν..... ὑπηρετρίαν, ἡ ὁποία τοῦ ἔφερεν ἓν γράμμα ἀπὸ τὰ ἀρετικὰ τῆς.

Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ὁ Μασσενὲ ἤλλαξε ξενοδοχεῖον.

ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΚΛΙΜΑΚΟΣ ΔΙ' ΑΜΑΣΗΣ

Ὁ πρίγκηψ Ροάν ἐστοιχημάτισε μετὰ τοῦ πρίγκηπος Τορλόνια 250 εἰκοσάφραγκα ὅτι δύναται νὰ κατέλθῃ τὴν μεγάλην λιθίνην κλίμακα τοῦ Μονακὸ διὰ τεθρίπου ἀμάξης.

Ὁ Ροάν ἐξετέλεσε τὸ στοίχημα τὴν 2αν ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυχτα ἐν μέσω τῶν ἐπευρημιῶν τῶν φίλων του.

Δὲν ἦτο δὲ ἐυκολον τὸ πρᾶγμα, διότι, ἂν ὠλισθάνειν εἰς ἓκ τῶν ἵππων, καὶ ἄμαξα καὶ ἐπιδάτης θὰ κατασυνετρίβοντο ἐπὶ τῶν πετρῶν.

ΒΡΟΧΗ ΕΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

Βροχὴ ἐξ αἵματος ἔπεσεν εἰς ἓν ἰταλικὸν χωρίον. Καὶ πολλὰ μὲν ἀναφέρονται μέχρι τοῦδε βροχαὶ αἱματόχροι, προελθούσαι ἀπὸ διαφόρους ἐρυθρὰς ὕλας, ἄς οἱ σίφονες ἀνῆρπασαν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀνέμιξαν μετὰ τῆς βροχῆς ὑψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα. Ἄλλ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος βροχὴ εἶνε παράδοξος, πρωτοφανὴς καὶ ὅλως ἀνεξήγητος. Εἶνε ὄχι αἱματόχρους μόνον βροχὴ, ἀλλὰ πραγματικὴ βροχὴ αἵματος.

Συνέβη εἰς τὸ χωρίον Μισινιάδι 4 χιλιόμετρα μακρὰν τοῦ Ὀππίδου Μαμερτίου, καὶ συνέβη δις τὴν πρώτην φορὰν εἰς τὰς 4 1/2 μ. μ. καὶ τὴν δευτέραν εἰς τὰς 5 τῆς 15 αὐγούστου 1890. Ἦτο λεπτή βροχὴ καθορῶς αἵματος ἀποστειλόντος, ἥτις ἐπορφύρωσε τοὺς ἀνθρώπους, τὰ λιθόστρωτα, τὰ δένδρα, τὰς ἀμπέλους, τὰ πάντα. Καὶ ἔτυχεν ἡ ἡμέρα νὰ εἶνε τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ὅλοι λοιπὸν κατεκυριεύθησαν ὑπὸ φόβου.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ φαινομένου, ἦτο ἀκαυρὰ ἀλλ' ἥρεμος. Ἡ πτώσις τῆς αἱματώδους βροχῆς ἠκολούθει τὴν διεύθυνσιν μακροῦ συννεφίου πορευομένου ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, εἰς ἑκτασίν δύο περίπου τετραγ. χιλιόμετρων.

Ἐπὶ τῷ παραδοξοτάτῳ αὐτῷ φαινομένῳ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῆς Μονακλιέρης, λαθῶν τὴν περιγραφὴν τοῦ πράγματος, ἐξέφρασεν ἐνδοκισμὸς περὶ τῆς ἀληθείας. Τότε ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Ὀππίδου Μαμερτίου τῷ ἀπέστειλε πληθὺν ἄλλων λεπτομερειῶν, ἐν αἷς καὶ πειστήρια, ἥτοι φύλλα δένδρων βραχύντα. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς ἐν Ρώμῃ γενομένης χημικῆς ἐξετάσεως εἶνε τὰ ἐξῆς: Μία τῶν σταγόνων τούτων ἐκτεθεῖσα εἰς τὴν θερμότητα λεπίδος πεπυρωμένης,

ἐξογκώθη καὶ ἀνέδωκεν ὀσμὴν καιομένου κέρατος· εἶτα ἀνεφλέχθη, ἀπέμεινε δὲ τέλος κίτρινη ρυπαρὰ στάκτη ἐμπεριέχουσα σίδηρον καὶ κρύσταλλα αἱματινῆς. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατηρήθησαν καὶ αἱμοσφαιρίδια, καὶ ἐγνωσθῆ ὅτι τὸ πρῶτον αἷμα ἀνῆκε εἰς πτηνὰ.

Τώρα, πῶς εὐρέθη τὸ αἷμα τῶν πτηνῶν αὐτῶν;

ὑποτίθεται ὅτι ἀγέλη ἀποδημικῶν πτηνῶν ἐμπεσοῦσα εἰς δίνην ἀνεμοστρόβιλου ἐδλάθη, καὶ τὰ πτηνὰ πολυειδῶς τραυματισθέντα αἱματώθησαν. Ἀλλὰ πῶς ἦτο πάλιν δυνατόν ἐκ τοῦ αἵματός των νὰ πληρωθῆ ἑκτασὶς δύο ὄλων τετραγωνικῶν χιλιόμετρων; Καὶ ἄφ' ἑτέρου τόσα πτηνὰ οἰκτρῶς μολωπισθέντα δὲν θὰ κατέπιπτον εἰς τὸ ἔδαφος νεκρά; Ἡ ὑπόθεσις οὐδὲν ἔχει τὸ βέβαιον. Καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ἐξ αἵματος βροχῆς τοῦ Μισινιάδι ἀπομένει ἔτι μυστηριώδες καὶ ἀνεξήγητον ἐπιστημονικὸν πρόβλημα.

ΑΙ ΜΟΥΜΙΑΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Ὅχι πλέον κόνις καὶ τέφρα τὰ σῶματα τῶν νεκρῶν! Ἰδοὺ ὅτι δύναται νὰ διαιωίζωνται καθιστάμενα μουμιαί, καὶ ἔτι ὡς αἱ ἀρχαῖαι αἰγυπτιακαὶ, ἀλλὰ μουμιαί ἀσυγκρίτως ἐντελεστέρας, μουμιαί μεταλλινῶν ἐξωθεν.

Ὁ δόκτωρ Βαριῶ, εἰς τῶν μάλλον διακεκριμένων ἱατρῶν τῶν Παρισίων νοσοκομείων, διὰ τῆς χρήσεως τῶν γαλβανοπλαστικῶν σκευασμῶν, ἐφευρε τὸν ὅπως συντηρῆ ἀφθάρτα τῶν νεκρῶν τὰ σῶματα. Ὁξειδώνει διὰ μετάλλου ὀλόκληρον τὸ σῶμα· τὸ περιβάλλει διὰ περιελάμματος ἐξ ὀρειχάλκου, χαλκοῦ, νικελίου, χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, κατὰ τὰς διαθέσεις καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ θανόντος ἢ τῶν συγγενῶν του, καὶ τὸ παραδίδει ἔπειτα εἰς τὴν αἰωνιότητα. Ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ θανόντος δύνασθε νὰ διακρίνετε ἐν πάσῃς αὐτῶν ταῖς λεπτομερείαις, διότι ὁ περιβάλλον ἐξωθεν τὸ σῶμα μεταλλικὸς φλοιὸς θὰ προσαρμόζεται ἐντελεστάτα ἐπὶ τοῦ δερμάτος.

ΚΑΛΟΝ ΜΑΘΗΜΑ

Εἰς ἐσπερινὴν συναναστροφὴν τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας εἶχε προσκληθῆ καὶ νεκρὸς τις λόρδος διὰ πρώτην φορὰν, πρὸς ὃν ὁ πρίγκηψ ἐφέρετο μετ' ἰδιαίτερας φιλοφροσύνης.

Ὁ νεανίας θρασυνοεῖς ἐκ τῆς τοιαύτης εὐμενείας ἐκαυχῆθη εἰς τινὰς τῶν ἄλλων κεκλημένων, ὅτι ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸν πρίγκηπα νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ. Αὐτοὶ ἐγέλασαν διὰ τὸ τὸλμημα καὶ ἐστοιχημάτισαν.

Ὅτε λοιπὸν κατόπιν μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σφαιριστηρίου, ὅπου ἦτο καὶ τὸ κυλικεῖον, ὁ νεανίας λέγει μεγαλοφῶνος πρὸς τὸν πρίγκηπα:

— Νὰ σοῦ πῶ, κάμε μου τὴν χάριν νὰ μοῦ δώσῃς ἓνα πούντζ.

Οἱ παριστάμενοι ἔμειναν ὡς κεραυνόπληκτοι. Ὁ δὲ πρίγκηψ μειδιῶν ἐσήμανε τὸν κυδωνίσκον καὶ εἰς τὸν ἐμφανισθέντα ὑπηρετὴν λέγει:

— Φέρε εἰς τὸν κύριον... τὴν ἄμαξάν του.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ἀμερικανικὴ τις ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε τὴν ἐξῆς εἰδησιν: «Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐπανορθοῦντες τὴν χησεινήν εἰδησιν ἀναγράφομεν ὅτι ὁ ταγματάρχης κ. Τζῶν Ἀδερσον δὲν ἀπέθανε, ἀλλὰ μόνον ἐνουμφεύθη».

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τὸ μυστικό μου τώμαθες, λησιμόνησέ το τώρα.
Σὰν λουλουδάκι ἐψύτρωσε ἀπὸ τὴν ἴδιαν ὥρα
ὅπου σὲ πρωτοεῖδα.
τὸ πότισα μὲ δάκρυα, τ' ἀνέθρεξα μὲ πόνο
κ' ἔμαθα νὰ τὸ χαίρωμαι καὶ νὰ τὸ καμαρώνω
χωρὶς κάμμιαν ἐλπίδα.

Γιατί γελᾷς; ἂν ἀγαπῶ τὰ διαμαντένια ἀστέρια,
μῖπως ἐσέικωσα ποτὲ ἕνδρα τὰ διό μου χέρια
μ' ἐλπίδα νὰ τὰ φθάσω;
Κι' ἂν ἔπλασα ἓνα ὄνειρο 'εἰς τὴ λύπη ἢ 'εἰς τὴ χαρὰ μου.
μῖπως ἐπίστευα ποτὲ πως τ' αἴψυχα ὄνειρό μου
ἕνδρα φητὰ θὰ πιάσω;

Καθὼς μέσ' 'εἰς τὴν ἀκάθαρτα σπηλιά τῆς Ἰουδαίας
γεννήθηκε κι' ἀνέλαμψεν ὁ λάτρες τῆς ἰδέας,
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου,
ἔτσι μέσα 'εἰς τ' ἀκάθαρτα κι' ἁμαρτωλά μου στάθια,
μέσα σὲ πάθη ἀνθρώπινα, οὐράνιος ἐγεννήθη
ὁ ἔρως ὁ ἴδικός μου.

Δὲν ἔχει πόθους ἡδονῆς, δὲν ἔχει σάρκα κ' αἷμα
τοῦ λογισμοῦ μου, τῆς καρδιᾶς καὶ γέννημα καὶ θρέμμα
περνᾷ 'εἰς τὴ γῆ ἐδῶ κάτω
σιμέρινα κι' ἀλόη κ' εὐωδιαῖς ὀλόγυρά του ἀφίνει,
τὴ λάμψι τὴ χιονόλευκη ποῦ ἡ θρησκεία χύνει
ἔχει γιὰ φόρημά του.

Ὁνειρο εἶσαι, ὄνειρο κι' ὁ ἔρως μου θὰ μείνη . . .
Μέσ' 'εἰς τὰ βαθεῖα μεσάνυχτα ποῦ χάνεται καὶ σβύνει
ἡ ταραχὴ τοῦ κόσμου,
σὰν φάντασι' ἀγγελόμορφο, σὰν θεϊκὴ ὄπτασία
σὲ φέρνει ὁ νοῦς 'εἰς τὰ μάτια μου, σὲ φέρν' ἡ φαντασία
ζωντανευμένη ἔμπρός μου.

Ὁνειρο εἶσαι, ὄνειρο κι' ὁ ἔρως μου θὰ μείνη . . .
Ὅταν οἱ στίχοι μου πετοῦν γοργοί, διπλοδεμένοι
μὲ τὴ χονσὴ ἀλυσίδα
τῆς τέχνης καὶ τοῦ λογισμοῦ - σὲ μοῦ κρατεῖς τὸ χέρι
καὶ γράφω ὅ,τι μ' ἐνέπνευσες καὶ βλέπω σὰν ἀστέρι
τῆς δόξης τὴν ἐλπίδα.

Σ τὴν ὄψι ἐνὸς ἀγάλματος ποῦ ἡ τέχνη ἔχει βάλει
σὲ γοργοκίνητας γραμμαῖς, σὲ μαρμαρένια κάλλινα
τὴ σκέψι τοῦ τεχνίτου.

ἀκένωτα τὰ μάτια σου θαρρῶ πῶς βλέπω ἀκόμα
νὰ δίνουν λάμψι καὶ ζωὴ καὶ κίνησι καὶ χροῶμα
'εἰς τὴν αἴψυχη μορφή του.

Τὴν ἀρμονία ποῦ σκορποῦν τῆς μουσικῆς οἱ τόνοι,
τὴν ἀρμονία ποῦ κρυφὰ 'εἰς τὴν πλάσι ζευγαρώνει
τ' ἀταίριαστα, τὰ ξένα,
τὴν ἀρμονία ποῦ ζητοῦν τὰ χέρια τοῦ τεχνίτου
καὶ τὴν γυρεύει ὁ ποιητὴς μέσ' 'εἰς τὴ βαθεῖα ψυχὴ του,
τὴν εὔρηκα σὲ σένα.

Μέσα 'εἰς τὰ λούλουδα τῆς γῆς, μέσ' 'εἰς τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρια,
μέσ' 'εἰς τ' ἀφροσιμένα κύματα, μέσα 'στὴν πλάσι ἀκέρια,
μέσ' 'εἰς τὴ ζωὴ ποῦ ἀπλόνει,
μέσ' 'εἰς τὴν καρδιά μου, 'εἰς τὴν ψυχὴ, 'εἰς τὸ νοῦ μου, 'εἰς τὰ ὄνειρά μου,
'εἰς τὰ δάκρυα, 'εἰς τὰ γέλια μου, 'εἰς τὴ λύπη, 'εἰς τὴ χαρὰ μου
ἔσένα βρίσκω μόνη.

Ὁνειρο εἶσαι, ὄνειρο κι' ὁ ἔρως μου θὰ μείνη . . .
Ἡ ψεύτρα ἐλπίδα ἀπέθανε 'εἰς τὰ στάθια μου θαμιμένα
δὲν μὲ πλανᾷ σὰν πρῶτα.
Ἄλλη ἐλπίδ' ἀληθινὴ τὸ νοῦ μου συνεπαίρνει
κι' ἀπ' ἄστρο 'εἰς ἄστρο μ' ὀδηγεῖ καὶ σύσσωμο μὲ φέρνει
μέσ' 'εἰς τὰ οὐράνια φῶτα.

Ἐκεῖ μονάχα, ποῦ ἡ ψυχὴ μὰ 'μέρα θὰ ν' ἀράξη
καὶ τὸ βαρὺ τῆς φόρτωμα, τὴ σάρκα, θὴ πετάξη
κι' ἀθάνατη θὰ ζήσει.
ἐκεῖ μονάχα τὸνειρο θὰ πάρη ἀγγέλου σῶμα
καὶ ζωντανὸ κι' ἀθάνατο καὶ πειὸ οὐράνιο ἀκόμα
θαροθὴ νὰ σὲ φιλάση.

Καὶ μέσ' 'εἰς αὐτὸ τὸ φίλημα ὁ ἥλιος θὲ νὰ σβέση,
θὰ λυγισθῇ καὶ θὰ σεισθῇ, θὰ κρεμισθῇ, θὰ πέση
κάθε γωνιά καὶ χώρα
σαβανωμέναις ἢ ψυχαῖς ἀπὸ τὰ μνήματά των
θάροθουν 'εἰς τὸν Πλάστη νὰ κριθοῦν γιὰ τ' ἁμαρτήματά των
'εἰς τὴν ὑστερινὴ τῶν ὥρα . . .

Τὸ μυστικό μου τώμαθες, λησιμόνησέ το τώρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἐκτακτος χειμῶν.—Αἱ μαρτυρίαι τῶν γερότων.—
 Δυστυχήματα ἐν Ἑλλάδι.—Τὸ ἄρθος τῆς ἐλαίας.—
 Ὁ ἐγκληματικὸς ἀπολογισμὸς τοῦ καιροῦ.—Πολιτικὴ
 καὶ μετεωρολογικὴ ἀρίστων.—Τὸ πένθος τῆς φρέ-
 σιας.—Τὸ ψῆφος καὶ ἡ διανοητικὴ ἐργασία.—Ἡ
 Λιακάδα.—Ὁ ἥλιος καὶ οἱ Ἕλληνες.

Ὁ χειμῶν ἐνέσκηφεν ἐφέτος μετ' ἐξαιρετικῆς σφο-
 δρότητος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ γέροντες, οἱ αἰώνιοι γέ-
 ροντες, οἵτινες κατὰ πᾶσαν περίστασιν ἐξαιρετικῆς θερ-
 μοκρασίας ἢ θεομηρίας ἐκτάκτου προσκαλοῦνται ἀπαιρι-
 τήτως ὑπὸ τῶν χρονογράφων διὰ νὰ μαρτυρήσωσι στε-
 ρεοτύπως ὅτι δὲν ἐνθυμοῦνται παρόμοιον καιρὸν ἄλλοτε
 καὶ ταυτοχρόνως ν' ἀποδείξωσιν ὅτι τὸ γῆρας ἐξασθενί-
 ζει τὴν μνήμη, τὴν φρονίαν καὶ τὴν ἐδεχτικὴν τὴν ἀληθῆς λέγοντες ὅτι τοιαύτη ἐντασις περὶ τὴν σφο-
 δρότητα τοῦ χειμῶνος δὲν παρετηρήθη ἀπὸ πολλῶν,
 παμπόλλων ἴσως ἐτῶν εἰς τὸ ἦπιον κλίμα μας. Μέχρι
 τοῦδε τὰ ἐκ τοῦ χειμῶνος δυστυχήματα δὲν ἴσαν πολὺ
 σημαντικά καὶ κρίσιμα ἐπὶ δακτύλοις. Κυρίως αἱ
 ζημίαι ἐπὶ ἔρχοντο εἰς τὴν γεωργίαν ἢ τὴν κτηνοτρο-
 φίαν, εἰς τὰ κτήματα καὶ εἰς τὰ ποιμνία ἁπανίως
 εὐρίσκατο νεκρὸς κανεὶς πρεσβύτης πτωχὸς, πεπηγὸς
 ἐκ τοῦ ψύχους, ἢ κανεὶς ὁδοπόρος βραδύνας καὶ κα-
 ταληφθεὶς ὑπὸ τῶν χιόνων. Δυστύχως ἐφέτος τὰ
 ἀνθρώπινα θύματα τῆς ἐξαιρετικῆς ἀριότητος τοῦ
 καιροῦ ἴσαν πολλὰ, τὰ δὲ ἐπακολούθησαντα δευῖν
 πολὺ σοβαρώτερα τῶν συνήθων. Εἰς τὴν πόλιν μας
 καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ εὐρέθησαν ἄνθρωποι νεκροὶ ἐκ
 τοῦ ψύχους, ἄφρονος δὲ ὑπῆρξεν ὁ θερσιμὸς ἀνθρω-
 πίνων ὑπάρξεν διὰ τῆς ἀναπύσεως παντοίων βα-
 ρέων νοσημάτων, προερχομένων ἐκ τῆς τοιαύτης
 τοῦ καιροῦ καταστάσεως. Χιονοστιβάδες καταπεσοῦ-
 σαι ἀπὸ τοῦ Τυχεύου ἀπέκτειναν ἀνθρώπους, εἰς
 δὲ τὴν Ἀκαδηκὴν αἱ χιόνες ἀπέκλεισαν τοὺς κατοίκους
 πολλῶν ὀρεινῶν χωρίων, ὑποστάντων ἐνεκα τούτου
 πολλὰς καὶ θεινάς στέρησεις. Ἄλλ' ἢ φοβερώτερα
 καταστροφὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰ βόρεια σύνορα τοῦ βασι-
 λείου, περὶ τὸν Πίνδον. Τόσον ἄφρονος κατέπεσεν ἡ
 χιών εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα, ὥστε περὶ τὰς ἐξήκοντα
 οἰκίαι κατέρρευσαν ὑπὸ τὸ βάρος, καὶ δεκαεπτὰ ἄν-
 θρωποι, καθὰ τηλεγραφοῦσιν αἱ ἀρχαί, ἐτάφησαν ὑπὸ
 τὰ ἔρειπια, οἱ δὲ διασωθέντες ἠναγκάσθησαν νὰ μετα-
 κινήσωσι πανοικίαι εἰς ἄλλην πλησιόχωρον κώμην.

Ὁμολογουμένως τοιαύτη δομιότης χειμῶνος κατα-
 τῆ σχεδὸν ἀνήκουστος, καὶ χωρὶς νὰ προστρέξωμεν εἰς
 τὴν μνήμην τῶν γεροντοτέρων, γινώσκωμεν ἐκ τῆς
 μετεωρολογικῆς ἱστορίας τῆς χώρας μας ὅτι πρὸς τὸν
 παρόντα χειμῶνα δύναται ἴσως νὰ παραβληθῆ μόνος
 ὁ χειμῶν τοῦ 1819—50, ὁ ἀπεισιμὸς μνήμης, διότι
 τότε συνέβη ὁ πρῶτος ἀποκλεισμὸς τῶν ἐλληνικῶν
 παραλίων ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου διὰ τοῦ ναυάρχου
 Παρκερ. Κατὰ τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνην ἐποχὴν
 ἐπῆλθεν ἐκ τοῦ πολλοῦ ψύχους τὸ ἄρθος τῶν ἐλαίων,
 ὅπερ ἀντέχει μέχρι θερμοκρασίας ἢ βαθμῶν ὑπὸ τὸ
 μηδέν, σημεῖον ὅτι ἡ θερμοκρασία ἐφῆατε τότε καὶ
 κατω τοῦ βαθμοῦ τούτου, τοῦ πρωτοφανοῦς διὰ τὴν
 χώραν μας.

Καὶ δὲν εἶνε τόσον ἡ ταπεινὴ θερμοκρασία, ὅσον ἡ
 παρὰ τῆς κκοκκιρίας, ἥτις καταντῆ ὀχληρὰ καὶ
 σχεδὸν ἀπελπιστικὴ. Διότι, ἀληθῶς εἰπεῖν, εἶνε μὲν τὸ
 ψῆφος ὀριμὸν, ἀλλ' ἡ θερμοκρασία δὲν κατῆλθεν μέχρι
 βαθμοῦ ἐξαιρετικοῦ καὶ ἀσυνήθους. Ἄλλ' εἰς ἀντά-

λαμνα ἡ διάρκειά εἶνε ἐκτακτος καὶ ἡ κκοκκιρία
 εἶνε σχεδὸν συνεχής. Τὸ Ἄσπερ ἐδημοσίευσεν τὸν «ἐγ-
 κληματικὸν ἀπολογισμὸν τοῦ καιροῦ» ὡς τὸν ἀπεκ-
 λησε κατὰ τὸν μῆνα Δεκεμβρίου τοῦ 1890, ἐξάγειται
 δὲ ἐκ τῆς ἀνακεφαλαιώσεώς του ὅτι ἐκ τῶν 31 ἡμε-
 ρῶν τοῦ βῆθέντος μηνὸς μόνος 7 ἢ 8 ἴσαν αἱ προ-
 κλητικῶς καλὰ καὶ αἰθριὰ ἡμέραι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἴσαν
 βροχεραὶ, χιονώδεις, συννεφώδεις. Σημειωτέον ὅμως
 ὅτι τὸ Ἄσπερ ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἀπὸ τῆς 1. Δεκεμ-
 βρίου π. ἔ. ἂν δὲ ὁ λογαριασμὸς ἐγένετο καὶ διὰ τοὺς
 προηγουμένους μῆνας, τὰ κεφάλαια τῆς κατὰ τοῦ
 καιροῦ κατηγορίας θὰ ἴσαν ἀσυγκρίτως περισσότερα.
 Διότι κυρίως παρ' ἡμῶν ὁ χειμῶν ἤρξατο ἀπὸ τοῦ
 φθινοπώρου καὶ ἐξακολουθεῖ ἀνεὺ διακοπῆς. Ἄν μάλ-
 ιστα θελήσωμεν νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβέστερον καὶ νὰ
 συνδέσωμεν τὸ πρῶμα μὲ χρονολογίαν μᾶλλον ἀξιο-
 μνημόνευτον, δυνάμεθα νὰ εἰπομεν ὅτι ἡ τοιαύτη
 ὀριστικὴ τροπὴ τοῦ καιροῦ ἐπῆλθε κατὰ σύμπτωσιν
 ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἐπισυμβῆσαν ἐν τῇ χώρᾳ μας
 διὰ τῶν ἐκλογῶν πολιτικῆν μεταβολῆν. Ἄλλοι και-
 ροί, ἄλλα ἤθη, λέγουσι συνήθως ἄλλοι καιροί, ἄλλος
 καιρὸς δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν.

Ἡ φύσις, ἡ τόσον ὠραία παρ' ἡμῶν κατὰ τὸν χει-
 μῶνα καὶ ἰδίως ὅσον προχωροῦμεν καὶ πλησιάζομεν
 πρὸς τὰ πρῶτα γλαυκοχάρματα τοῦ ἔαρος, ἀγεῖ ἦδη
 μακροχρόνιον πένθος. Οἱ πρῶτοι ὀργανισμοὶ τῆς βλα-
 στήσεως διατελοῦσιν εἰς χάνωσιν καὶ ἀκόμη ἢ ἀνο-
 πόμονος ἀμυγδαλῆ δὲν ἀποτομᾶ νὰ στολισθῆ μὲ τὰ
 λευκὰ νομικὰ τῆς ἄνθη, φοβούμενη τὸν συνεχῆ πα-
 γῶνα. Ποῦ αἱ θελκτικαὶ καὶ χαρμόσυνοι χειμερι-
 κὰ ἑδωμά, ὅτε ἡ δικυγία καὶ ὀσπερὰ ἀπμοσφαιρα προ-
 καλεῖ τὴν κίνησιν καὶ μεταδίδει τὴν εὐεξίαν εἰς τὸ
 σῶμα καὶ τὴν θυμηδίαν εἰς τὸν νοῦν; Ὁ οὐρανὸς
 μένει συννεφωμένος σχεδὸν διαρκῶς. Πίπτει βροχὴ
 συνεχῆς, μονότονος, πληκτικὴ ἢ ὀδοὶ τῆς πόλεως,
 ἀτελέστατα συντηρούμεναι, μεταβάλλονται εἰς τέλει-
 ματα, καὶ ἐπειδὴ τὰ μέσα τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας
 εἶνε ἐλλιπέστατα εἰς τὴν πρωτεύουσάν μας, ἡ κίνη-
 σις καταντῆ ὀχληρὸν μακροχρόνιον νοσηρὰ ὑγρασία ἐπι-
 πλανῶνται διαρκῶς εἰς τὸν ἀέρα ὁ ἀνεμος πνέει σφο-
 δρὸς καὶ ὁμίχες νεφῶν ἀγροῦπων σταδιοδρομοῦσιν ὑ-
 ψηλὰ εἰς τὸ στερέωμα. Ἡ χιών ἐκάστοτε καλύπτει
 μὲ νέα στρώματα τὰς περὶ ἄκρωεις τῆς Πάρνη-
 θος καὶ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τοῦ Γαυττοῦ, ὑπενθυ-
 μίζουσα μὲ τὴν ἐπιμονὴν τῆς τὸν ὠραῖον στίχον τοῦ
 ὀημοτικῆς ἔσματος.

τοῦ Λαίμου τὸ γινῶναι,
 π' ὥστε νὰ δῶσιν τὸ πατῆρ, καινοῦρο τὸ πλακόειν.

Ἐνίστη αἱ νεράδες ἀποτομοῦσι καὶ κατέρχονται
 στροβιλιζόμεναι μέχρι τῆς πόλεως. Αἱ ἐστίαί καπνί-
 ζουσαι διαρκῶς, τὰ ἀπὸ τῆς μαρκάδια σκορπιζουσι τὰς
 δηλητηριώδεις αὐτῶν ἀναθυμιάσεις εἰς τὰ πενιχρότε-
 ρα οἰκήματα. Αἱ εἶνες πομφυρῶνται ὡς ἡραίσταια ἐν
 καταστάσει ἐκρήξεως αἱ χεῖρες τρίβονται ἀπελπιστι-
 κῶς ὅλα τὰ παλαιὰ ἐπινομήματα, καὶ ἐκεῖνα τὰ ὅποια
 εὐρίσκονται πρὸ καιροῦ εἰς ἀποστρατεῖαν καὶ εἰς δια-
 θεσιμότητα, καλοῦνται εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν. Τὰ
 ἀπεισιμα χεῖμαθλα βασιλεύουσι πολλὰς χεῖρας καὶ πα-
 ραλύουσι πολλοὺς πόδας.

Καὶ ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον
 ἀμείλικτος, ἰσχυρογνώμων ἐν τῇ δυστροπιᾷ του. Αἱ
 ἡμέραι ἀντελλοῦσι σκυθρωπαί, συννεφώδεις ἢ εὐδία
 κατῆντσε σπάνιον πρῆμα, καὶ συχνάκις ἐνῶ κατὰ
 τὴν πρωίαν ἢ ἡμέρα προσηνύεται αἰθριωτάτη, ἡ ἐ-
 σπέρα, ἢ καὶ ἡ μεσημέρια προσεῖται, διεκφυδεῖ σκιῶς
 τὰς πρωῖνας ὑποσχέσεις, καὶ ὁ ἥλιος προδίνει εἰς βο-
 λὸν καὶ ὀμιγλώδη οὐρανόν, ἥλιος ἄχρους, ἀλαμπής,
 ὡς ἐκεῖνόν τὸν ὅποιον οἱ Ἕλληνες, οἱ διακρίνοντες εἰς

βορειότερας χώρας ἀποκαλοῦσι περιφρονητικῶς μὲ πε-
 ρίεργον γαστρονομικὴν παραβολήν, ἐπιφανιστὸν αὐτὸν,
 ἥλιος δικαιολογῶν τὸ παλαιὸν μετεωρολογικὸν ἀπό-
 φηγμα « ἥλιος ἄσπρος, μαῦρη ἡμέρα ».

Κατηραμένον ψῆφος! δὲν ναρκώνει μόνον τὸ σῶ-
 μα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐνῶ ἡ χεῖρ γράφουσα πα-
 γώνει ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ, καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἰδεῶν ἐνε-
 ργεῖται νοθρῶς εἰς τὸν νοῦν. Ὀλίγοι συγγραφεῖς ἢ
 καλλιτέχναι προτιμοῦσι τὸν χειμῶνα, μεταξὺ δὲ αὐ-
 τῶν ὁ ἱστορικὸς Γίββων, ὁ τραγικὸς Ἀλφιέρης καὶ ὁ
 μέγας δημοκρατικὸς Ματζίνης, μόνος ἐκ τῶν ἐπιση-
 μοτέρων ἀναφέρονται ὡς θεωροῦντες τὴν χειμερινὴν
 ἐποχὴν καταλληλοτέραν πρὸς διανοητικὴν ἐργασίαν.
 Οἱ ἄλλοι ἀπεναντίας ἐπιθυμοῦν τὸν χειμῶνα. Ὁ δι-
 σκμος μουσουργὸς Παϊζιέλλος συνέθετε περιτετυλιγ-
 μένος μὲ θερμὰ σκεπάσματα, ὁ δὲ Ρουσσὸ ἐγραφε
 θερμαινόμενος εἰς τὸν ἥλιον. Ὁ Μιτῶν καὶ ὁ Λεο-
 παρδὸς παρεπονοῦντο, ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ ἐμ-
 πνευσις αὐτῶν ἐσίγα. Ὁ Βολταίρος καὶ ὁ Ναπολεὼν
 ἠρέσκοντο νὰ θερμαίνονται παρὰ τὴν ἐστίαν καὶ
 κατὰ τὸ ἔαρ καὶ κατὰ τὸ φθινοπώρον. Ὁ Ἀσαῆξ,
 γέρον ἦδη, ἠσθάνετο δικυγίαν πνεύματος εὐθὺς ὡς
 ἥλιος ἀνέτελλεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἐνῶ τὸ πνεῦμα του
 ἀπεχανοῦτο ὅτε ἐπῆρχετο τὸ νυκτερινὸν ψῆφος. Ἐ-
 πίσης κατ' ἐξοχὴν ἠγάπα τὸ πῦρ καὶ τὴν θερμότητα
 καὶ ὁ Οὐγὸς Φώσκολος, ὅστις ἐγραφεν: «Οἱ φίλοι μου
 γελῶσι διὰ τὴν ριγηλότητά μου ἄλλ' ἔχω ἀνάγκη
 ν' ἀποδώσω εἰς τὰ μέλη μου τὴν θερμότητα, ἢν συγ-
 κεντρῶναι πᾶσαν ἐν ἐαυτῇ ἡ καρδιά μου». Ὡσαύ-
 τως καὶ οἱ δύο μεγάλοι γερμανοὶ Διόσκομοι τῆς ποι-
 ῆσεως δὲν ἠγάπων τὸν χειμῶνα. Ὁ Σίλλερ προκει-
 μένου ν' ἀσχοληθῆ εἰς τὴν τελευταίαν ἐπεξεργασίαν
 τοῦ Βαλλενστάιν, περπονοῖτο διότι εἶχεν ἐπέλθει ἦδη
 ὁ χειμῶν καὶ ἠναγκάζετο ν' ἀναμείνη πρὸς τοῦτο τὴν
 ἐπᾶνον τοῦ ἔαρος. Ὁ δὲ Γκαίτε ἔγραφε: «Κατὰ
 τὰς μελαγχολικὰς ταῦτας ἡμέρας ἀδυνατῶ νὰ στιχοῦ-
 γῆσω».

Ποῦ εἶνε τὸ ἐξάμισον, τὸ περιφθιμον γαλανὸν χρῶ-
 μα τοῦ ἄττικου μας οὐρανοῦ; Τὸ ἀπωλεσάμεν ἄρα γε
 διὰ παντός; Καὶ ἡ θάλασσά μας, ἡ μάγος καὶ ἡμερος
 ἐλληνικὴ θάλασσα, ἡ περιζωνούσα μὲ γλαυκὴν σιν-
 δόνα τὰς ἀκτῆς μας, θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ μασιτῆ
 αὐτὰς ἀγρίως διαρκῶς ἐκθρόζουσα ναυάγια; Καὶ ὁ
 ἥλιος; καὶ ἡ Λιακάδα, ἡ προσφιλες ἀπόλαυσις τῶν
 βοιωτῶν, ἡ Λιακάδα τὴν ὅποιαν ὁ ἀρχαῖος κυνικὸς
 φιλόσοφος προτίμα ἀπὸ ὅλα τὰ χαρίσματα, τὰ ὅποια
 ἴτο διατεθειμένος νὰ τοῦ δωρήσῃ ὁ Ἀλέξανδρος, ἡ
 Λιακάδα τὴν ὅποιαν ἠμύνησεν ὁ Σουρῆς, ἡ ἐμπνεύουσα
 τὴν νοησίαν, τὴν ἀρολογίαν, τὸ dolce far niente,
 ποῦ εἶνε; Ἐφέτος σχεδὸν διόλου δὲν τὴν εἶδομεν
 καὶ δὲν τὴν ἀπῆλαύσαμεν καὶ σχεδὸν κοντεύομεν
 νὰ τὴν λησμονήσωμεν.

Ὡ! ὁ ἥλιος!... Τώρα ἐννοῶ διατί οἱ ἀρχαῖοι
 ἐλάτρευαν καὶ ἐθεοποίησαν τὸν Ἥλιον καὶ διατί οἱ
 νεώτεροι διετήρησαν ἀκριβῶς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν
 λατρείαν τῶν προγόνων τῶν πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν
 ταύτην μέοτητα. Τώρα ἐννοῶ διατί διαδραματίζει
 τόσον μέρος εἰς τὰ θεμωτικὰ ἔσματα καὶ τὰ παρα-
 μύθια τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ ἥλιος εἶνε ἀπαραίτη-
 τος διὰ τὴν φύσιν τῆς ἐλληνικῆς χώρας. Δὲν εἶνε μόν-
 ον ὁ μέγας καὶ ἀπαρχμύλλος αὐτῆς ζωγράφος, δὲν
 εἶνε μόνον ὁ πολυτιμὸς αὐτῆς φωστῆρ εἶνε καὶ ὁ μέ-
 γας θερμοδότης, τὸ ζωογόνον αὐτῆς στοιγεῖον. Τὴν
 ἐλλειψίν του δὲν συναισθάνεται μόνον τὸ σῶμα μας,
 ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς μας. Τὸν ἐστερηθῆμεν μόλις ὀλίγας
 ἡμέρας καὶ οὐχ εἰς ὀλοκλήρον, καὶ ὅμως μᾶς φαίνεται
 ὅτι διερχόμεθα τὴν φρικτὴν ἀτελεύτητον νύκτα τῶν

πολικῶν χωρῶν καὶ τὸν ἐπεθυμήσαμεν τόσον πολὺ,
 ὥστε ὅταν μετ' ὀλίγον αἱ ἀκτίνες του ἀναλύσωσι τὰς
 χιόνας καὶ ὁ παγετὸς παρέλθῃ καὶ ἐπέλθῃ τὸ σφρίγος
 τῆς βλαστήσεως, οὔτε ἐγὼ, οὔτε κανεὶς ἀπὸ τῶν ἀνα-
 γνώστας μου, ὑποθέτω, θὰ σκεφθῆ νὰ περιδῆσῃ μὲ
 κλωστήν τὸν δάκτυλον διὰ νὰ προφυλαχθῆ ἀπὸ τὸ
 καυμὰ του.

Ὁ Χρονογράφος.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐξεδόθη τὸ 10' τεῦχος τοῦ «Ἐκτενοῦς λεξικοῦ
 τῆς ἐλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς μυθολογίας» τοῦ W.
 H. Roscher, περιέχον ἄρθρα ἀπὸ τοῦ Indigitamen-
 ta μέχρι τοῦ Ἰρις. Τούτων ἐκτενέστερα, πλήρεις
 μονογραφίαι ἀποτελοῦνται, εἶναι τὰ Indigitamenta
 ὑπὸ R. Peter, οἱ Inferi ὑπὸ Steuding καὶ ἡ Ἰὼ
 ὑπὸ Engelmann.

Ἐνεκα τοῦ μεγάλου ψύχους ἐκλείσθη τὸ θέα-
 τρον τῆς Λυών, διότι τὰ μέσα τῆς θερμαινέσεως αὐτοῦ
 ἴσαν ἀτελῆ καὶ ἀδύνατος ἢ ἐν αὐτῷ διαμονὴ ἡθοποιῶν
 καὶ θεατῶν.

Τὴν 15 Ἰανουαρίου ὁ Κίω ἐώρτασε τὴν εικοστὴν
 πέμπτην ἀμφιτεριὰ τῆς διδακτορικῆς του ἀναγο-
 ρείσεως. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἔλαβε πλήθος ἀμετρον συγ-
 χαρητηρίων.

Ὁ ἐν Μιλάνῳ γνωστὸς ἐκδότης Σονζίνου ἠγό-
 ρατε παρὰ τοῦ συνθέτου Μασκάνη πάντα τὰ δικαιο-
 ματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μελοδράματος Cavalleria Rus-
 ticana ἀντὶ 150,000 ἰταλικῶν λιρῶν.

Ἐπὶ τῇ τετρακοσιετηρίῳ τῆς ἐφευρέσεως τῆς
 τυπογραφίας ὀργανίσθη ἐν Κοπεγχάγη διεθνὴς ἐκθε-
 σις ἐντύπων, ἧς μετέστηον πλὴν τῆς Δανίας, ἡ Γερ-
 μανία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ, ἡ Γαλλία
 καὶ ἡ Αὐστρία.

Ὁ Ἀδεργγιν, τὸ θαυμασιὸν ἔργον τοῦ Βάγνερ,
 ἀναβιβάζεται προσεχῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Βορ-
 δῶ θεάτρου.

Ἡ ἑκατονταετηρίς τοῦ μεγάλου αὐστριακοῦ
 δραματικοῦ Γριλλπάρτσερ ἐωρτάσθη καθ' ἅπασαν τὴν
 Αὐστρίαν καὶ Γερμανίαν. Σχεδὸν ὅλα τὰ πανεπιστή-
 μια καὶ σχολεῖα ἐξετέλεσαν τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην παν-
 ηγυρικὰς ἀπαγγελίας ἐξ ἔργων αὐτοῦ, πολλὰ δὲ θέα-
 τρα παρέστησαν δράματά του.

Ἐν συνελύσει πολλῶν ἐπιφανῶν λογίων καὶ
 καλλιτεχνῶν τοῦ Βερολίνου ἀπεφασίσθη ὅπως δι' ἐργῶν
 ἰδρυθῆ κοινὸν μνημεῖον ἐν τῇ γερμανικῇ πρωτεύουσῃ
 εἰς τιμὴν τῶν τριῶν μεγάλων μουσικῶν Βεετόβεν,
 Μότσαρτ, καὶ Χάυδεν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς Πετροῦπολεως
 ἀνέρχεται κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν εἰς 950,226
 παρουσιάξουν αὐτῆσιν 94,923 ἐντὸς δεκαετίας.

Αἱ πρὸς ἰδρυσιν ἀνδρῶντος τοῦ Βίσμαρκ εἰσφο-
 ραὶ ἀνέρχονται μέχρι τοῦδε εἰς 113,336 μάρκας.

Τὸ ζήτημα τῆς διδακτικῆς τῆς ἐλληνικῆς
 γλώσσης ἐν τοῖς σχολείοις συζητεῖται πάλιν μετὰ
 πολλῆς ζωηρότητος ἐν Ἀγγλίᾳ. Δὲν εἶνε δὲ ὀλίγοι
 οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τῆς
 διδακτικῆς ἄλλης τινὸς ζωντανῆς γλώσσης, τῆς γερ-
 μανικῆς ἢ τῆς γαλλικῆς. Ἐν ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων
 ἐπιχειρημάτων αὐτῶν εἶνε ὅτι ἐνεκα τῆς ἐν ἰσχυρῇ
 κλασικῆς ἐκπαίδευσίσει πολλὰ ἀγγλικὰ καταστήματα
 ἀναγκάζονται νὰ ζητήσωσι ὑπαλλήλους ἐκ τῆς ἀλλο-
 διαπῆς, διότι δὲν δύναται νὰ εὐρωσιν ἀγγλοῦς γνωρί-
 ζοντας ἄλλην παρὰ τὴν μητρικὴν γλῶσσάν καὶ ὀλίγα
 ἀρχεῖστα λατινικὰ καὶ ἐλληνικὰ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Société des Traditions populaires au palais du Trocadéro. Annuaire des traditions populaires. Paris 1890 Σου σ. 41.

Ἡ ἑταιρία τῶν δημοῶδων παραδόσεων, πρὸ πενταετίας περίπου ιδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐπιφανοῦς λαογράφου κ. Paul Sébillot, ἐκδίδει ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἐπετηρίδα, περιέχουσαν πληροφορίας χρησιμωτάτας εἰς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς λαογραφικὰς μελέτας. Ἡ τοῦ λήξαντος ἔτους περιέχει τὸν κανονισμὸν τῆς ἑταιρίας καὶ κατάλογον τῶν μελῶν αὐτῆς μετὰ σημειώσεως τῆς διευθύνσεώς των καὶ τοῦ κλάδου τῆς λαογραφίας, εἰς ὃν ἕκαστος αὐτῶν ἀσχολεῖται. Συμπληροῦνται δὲ τὸ κομψότατον τομίδιον διὰ λεπτομεροῦς καταλόγου τῶν λαογραφικῶν δημοσιευμάτων τοῦ κ. Paul Sébillot, τιθεμένης οὕτω ἐν τῇ ἀνά χειρὸς ἐπετηρίδι ἀρίστης βλάσεως πλήρους λαογραφικῆς βιβλιογραφίας, ἧς ἡ εἰς ἀναγκαιότατον βοήθημα εἰς πάντα καταχνιζόμενον εἰς τὴν περισυλλογὴν καὶ ἐξέτασιν τῆς δημῶδου φιλολογίας καὶ τοῦ βίου, τῶν παραδόσεων καὶ τῶν δοξασιῶν τῶν διαφόρων λαῶν. Τοιαύτην δὲ βιβλιογραφίαν δύναται εὐχερῶς ν' ἀπαρτίσῃ ἡ ἑταιρία τῶν δημοῶδων παραδόσεων, δημοσιεύουσα ὁμοίους καταλόγους τῶν ἔργων πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς. Π.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ἀριθ. 654. Ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ γυναικὰ ἤραμον, σφύροντα, πρακτικὴν, καλῆνροικοδόσποιναν καὶ λαμπρὴν σύζυγον καὶ μητέρα—ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι. Δὲν εἶνε ἐπιπολαία, δὲν γίνεται εἰς ἄσκησιν, δὲν θάπηναι πρὸς τὸ καθρέπτον της. Μόνον ἴσως εἶνε ἐπιμόνος καὶ ἰσχυρογνώμων, διότι τὰ γράμματα συνδέονται εἰς ἄλυσιν εὐθυτάτην. Ὀνειροπολήσεις ἔχει μόνον στιγμιαίας· αὐτὸ μαρτυροῦν τὰ ἀτάκτως πῶς ἐρριμμένα πνεύματα καὶ οἱ τόνοι τῶν λέξεων.

Ἀριθ. III. Γραφὴ γυναικὸς καθ' ὅπως γόρευσιν ἀνδρός, ὅπως ἐξαπατηθῆ ὁ γραφολόγος τῆς Ἑστίας. Κωμικὰ διάγνοις δὲν δύναται νὰ γείνη ἐπὶ τοῦ νόθου τούτου γεννήματος.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Ποίαν κλίσιν θεωρεῖτε εὐγενεστέρα;
- Πῶς θεραπεύεται ἡ ζιλοτυπία;
- Ποιοὶ βλέπουν καλύτερα;
- Διατί ὁ διάβολος δὲν ἔλαβε σχήμα ἀγγέλου ἢ ἀπατάσῃ τὴν Ἐβάν;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- Ἐρ. Ποῖον πρῶγμα δὲν κρύπτεται;
- Ἀπ. Ἡ μεγάλη μύτη.
- Ἐρ. Τί παραγεῖ περισσότεραν θερμότητα;
- Ἀπ. Τὸ ἀναμμένο κεφάλι. Β.
- Ἐρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ δύναμις τοῦ χαρακτῆρος;
- Ἀπ. Εἰς τὸ νὰ κἀ κινήσῃ ὅ,τι θέλεις . . . καὶ ὅ,τι δὲν θέλεις. Μ.
- Ἐρ. Ποῖος καθρέπτης σας ἀρέσει;

Ἀπ. Ποῖος μ' ἀρέσει; Νὰ σοῦ πῶ

Τὰ δυὸ τὰ μάτια π' ἀγαπῶ. Κορδαλός.

Ἐρ. Διατί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;

Ἀπ. Διὰ τὰ μάτια.

Ἐρ. Ποῖον ἔγκλημα δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος;

Ἀπ. Τὴν ὑπὸ ἰατρῶν ἀνθρωποκτονίαν. Εἰς

Ἐρ. Διατί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;

Ἀπ. Διὰ νὰ μὴ ὑποχρεοῦται νὰ λέγῃ τὰ πάντα τὸ στόμα. Λίμαρα

ΠΑΙΓΝΙΑ

Διὰ τοῦ πυρὸς δύνασθε νὰ ἀντινῆξετε εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ πῶς ἠμπορεῖτε νὰ τὸ κατορθώσετε καὶ διὰ τοῦ νεροῦ;

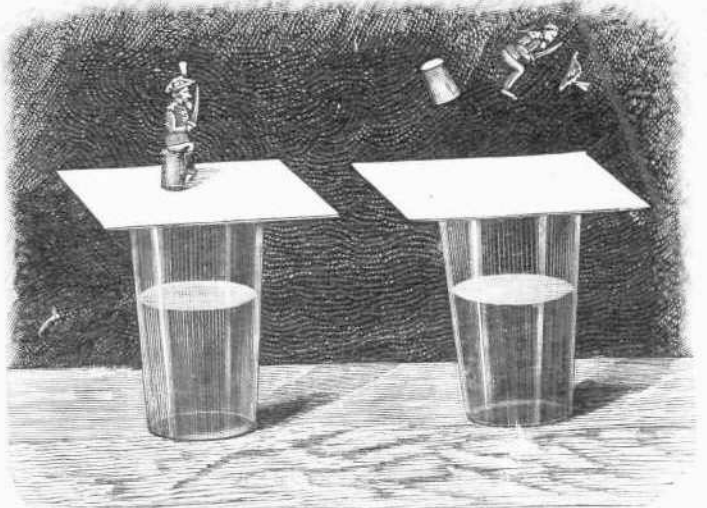
Μὴ φοβεῖσθε· τὸ πρῶγμα εἶνε ἀκίνδυνον, ἠμπορεῖτε νὰ τὸ ἐκτελέσετε ἐντὸς τοῦ δωματίου σας, ἐπὶ τῆς τραπέζης σας, χωρὶς νὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ σας καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οἴκου σας.

Λάβετε ἐν ποτήριον κοινὸν καὶ γεμίσατέ το νερὸν κατὰ τὰ τρίτα τέταρτα. Προσέξατε τὰ χεῖλη του νὰ εἶνε στεγνὰ, πολὺ στεγνὰ. Σκεπάσατέ το μ' ἐν παιγνίσκον, τοῦ ὁποῖου τὸ ζωγραφημένον μέρος νὰ εἶνε πρὸς τὰ κάτω. Πρέπει ὁμοῦς τὸ ποτήριον νὰ σκεπάσῃται τόσον καλὰ ἀπὸ τὸ παιγνίσκον, ὥστε νὰ ἐξέχῃ ὅπως δὴποτε ἀπὸ τὰ χεῖλη· ἂν ἐξέχῃ μάλιστα περισσότερον δὲν βλάπτει.

Ἀρῆσατε τὸ χαρτίον ἀκίνητον ἐπὶ ἡμῖσιν περιπυραν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ παρατηρήσατε ὅτι ἐκ τῆς ὑγρασίας, προσερχομένης ἐκ τοῦ νεροῦ, τὸ χαρτίον ἐξογκοῦται πρὸς τὰ ἄνω κατὰ τὸ μέσον, ἀποκτῶν ἐξοίδημα.

Γυρίσατέ το ἀντιστρόφως μετὰ προσοχῆς, ὥστε τὸ ἐξοίδημα νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ποτηρίου πρὸς τὰ κάτω.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ χαρτίου ἀκριβῶς καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς θέσατε μικρὸν φελλὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ μικροσκοπικὸν ἀνθρωπίσκον ἐκ χαρτονίου, ἢ χαρτίνον πετεινόν.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγης ὥρας θὰ ἴδῃτε μετ' ἐκπλήξεως τὸν ἀνθρωπίσκον ἢ τὸν πετεινὸν σφενδονιζομένους πέραν ὡς ἐν τὸ ποτήριον ἦτο ὑπόνομος μηχανιστῶν.

Διατί γίνεται τοῦτο; Διότι ἡ ὑγρασία, ἐνεργήσασα ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ χαρτίου, μεταφέρει διὰ μιᾶς τὸ ἐξοίδημα ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω μετὰ τινος τριγμοῦ μάλιστα—τοῦ τριγμοῦ τῆς ἐκρήξεως!